
Nº ORDRE: 14.4

NOM JACIMENT: Camí de les cinc Sènies, tocant el Torrent Forcat.

MUNICIPI: Mataró (Mapa nº 7).

SITUACIO: Al costat del Camí de les cinc Sènies, tocant al Torrent Forcat. 45 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: M.Ribas va localitzar-hi materials superficials (PREVOSTI 1981a p. 442).

DESCRIPCIO MATERIALS: El material localitzat per M. Ribas consisteix en restes de paviments d'*opus marmoreum*, amb pedres blanques i negres, paviments d'*opus ruderatum*, pedres treballades, petits trossos d'escultures de marbre, diversos *pondera*, ceràmica fina i ordinària, Sigil.lata amb relleu, restes de tègula i d'imbrex, restes de *dolium*, i àmfora (PREVOSTI 1981a p. 442).

- En el curs d'elaboració de la Carta Arqueològica, la prospecció de l'indret dona com a resultat la troballa de restes ceràmiques en superfície: ceràmica ibèrica, ceràmica comuna romana, i una nansa d'àmfora Laietana 1 (BURJACHS ET ALII 1987).

FASES-CRONOLOGIA: El material trobat recentment permet donar una cronologia al jaciment de segona meitat de s. I a.C., amb la significativa presència d'àmfora Laietana 1. La pervivència del jaciment en època Alt-Imperial sembla clara.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballes superficials.

BIBLIOGRAFIA: S.A.M.M. 1977b nº 68, PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: El sector del Torrent Forcat és una àrea amb nombroses restes arqueològiques. També cal dir que el camí de les cinc Sènies és una via de notable antiguitat, que apareix en tots els mapes antics, i que podria remontar a època romana.

VALORACIO: No tenim prou dades per saber si és un hàbitat de tradició ibèrica, o bé és un hàbitat romà d'origen republicà. Sigui com sigui és possible atribuir-li un origen bastant antic.

Nº ORDRE: 14.5

NOM JACIMENT: Camí de Vista Alegre.

MUNICIPI: Mataró (Mapa nº 7).

SITUACIO: Vessant dret de la Riera de St. Simó, en la cruïlla del camí de Vista Alegre amb la Riera de St. Simó. 90 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Jaciment localitzat l'any 1989 en una prospecció superficial (DEFAUS-MARTIN 1989). Recentment l'empresa CODEX ha efectuat diversos sondeigs en aquest punt, que han donat interessants resultats (CODEX 1992 p. 183 i ss. i CODEX 1992e):

- El sondeig nº 2 ha localitzat el fons d'una sitja ibèrica excavada en el terreny natural, compost d'argiles. La sitja, molt escapçada, era de forma hemi-esfèrica, lleugerament ovalada en planta, d'aproximadament 1.70 m. de diàmetre. La sitja estava amortitzada amb ceràmica ibèrica comuna, àmfora ibèrica, Campaniana A Tardana (Lamb. 5 i 7), àmfora Itàlica, dolia, tègula i ímbrex, així com alguns objectes metàl·lics. Segons els seus excavadors, l'amortització datava de la primera meitat del s. I a.C. (CODEX 1992 p. 192).

- El sondeig nº 3 localitzà sota un nivell amb material romà datable entre el 100 i el 400 d.C. (U.E. 3003) un retall rectangular en el estrat inferior (U.E. 3006), de 0.30 m. d'amplada, que es prolongava en direcció Nord-Oest, retall de funcionalitat desconeguda.

La U.E. 3006 presentava majoritàriament ceràmica ibèrica, però també àmfora Púnico-Ebussitana, àmfora Itàlica, material constructiu (tègules i ímbrex), i un fragment de Campaniana B, conjunt datable en la primera meitat del s. I a.C. (CODEX 1992 p. 194).

L'estrat més antic documentat (U.E. 3007) ha donat ceràmica ibèrica i àmfora púnico-ebussitana.

Els arqueòlegs de CODEX consideren els resultats d'aquest sondeig com indicis de l'existència d'un punt de concentració de material molt proper, però que aquests són arrossegats (CODEX 1992 P. 194).

- Els sondeigs nº 4 i 7 localitzaren un abocador. Donat l'interés de la troballa, s'efectuà en aquest indret una excavació en extensió que ha ofert interessants resultats (CODEX 1992e):

* El nivell inferior, corresponent a la primera fase del jaciment (U.E. 10007), corresponia un abocador d'època ibèrica (1ª meitat s. III a.C.). L'abocador podia haver-se anat formant en un període més o menys llarg, difícil de datar. Hi ha algun material més antic (àtica de vernís negre), però el contexte és de s. III a.C. L'abocador està omplert amb una gran quantitat de d'àmfora ibèrica local, que, a més, apareix en grans fragments. Hi ha rebuigs clars de forn, però en proporció excessivament baixa per tractar-se d'un testar de forn. Tot i amb això hi ha

separadors de forn. Pràcticament no hi ha ceràmica fina, ni restes de fauna, ni elements metàl·lics, i per tant no sembla que hi hagi un hàbitat. Hi ha, però un volum important d'àmfores d'importació, que sembla excessiva per trobar-se en un abocador d'àmfores locals (CODEX 1992e p. 47). S'han detectat també agrupacions en punts concrets d'abocaments de lots de productes importats, en conjunts homogenis (púnics en un lloc, ebussitans en un altre, etc..(CODEX 1992e p. 48). Això fa que els arqueòlegs plantejin la hipòtesi que és tracti d'un abocador relacionat amb un centre de producció amfòrica, però no el forn, sino potser un lloc d'enmagatzematge d'aquests envasos ibèrics o bé del seu producte, en vistes a la seva comercialització (i on podrien arribar-hi carregaments de productes importats). (CODEX 1992e p. 47-48).

* Sobre aquest nivell ibèric trobem diversos nivells, també d'abocament, que corresponen a algun hàbitat situat a prop. Aquests abocaments són molt posteriors a la data de l'abocador ibèric, i denoten clarament l'existència d'un *hiatus* entre els dos moments d'abocament. Els estrats d'abocament superiors comencen en època d'August (datats per la T.S. Itàlica (U.E. 10012)), i perduren fins el s. IV d.C. Ara bé, encara que els abocaments s'han realitzat a partir d'època d'August, les restes materials que farceixen aquests abocaments corresponen a algun tipus d'assentament que té un clar origen en època ibèrica final: es tracta, per ordre cronològic d'abocament, de les U.E. 10004, 10011, 10008, 10009, 10010 i 10012. Si bé aquests estrats han estat identificats com abocaments d'una *villae* propera (CODEX 1992e p. 51), nosaltres no podem estar d'acord amb aquesta interpretació pel que fa al conjunt d'època republicana present a l'abocador (que després veurem).

DESCRIPCIO MATERIALS: M. Prevosti havia identificat en aquest punt la presència de material romà: T. S. Aretina, T.S. Sudgàl·lica, T. S. Hispànica, T. S. Clara A i T. S. Clara C (PREVOSTI 1981a p. 469-70), i en les prospeccions de l'any 1989 s'hi havia trobat un coll i grans fragments d'àmfora Pascual 1 (DEFAUS-MARTIN 1989).

- El material recuperat per CODEX a l'excavació del sector 10000 és d'un gran interès, i l'estudi que se n'ha realitzat és veritablement molt complet (CODEX 1992e).

* Pel que fa a l'abocador d'època ibèrica, destaca la presència majoritària d'àmfora ibèrica, trencada com ja hem dit abans en fragments inusualment grans, si bé també hi ha un notable conjunt de peces de vaixel·la d'origen local (imitacions de *skyphos*, per exemple, ja en vies d'estandarització -per exemple

coincidència de mesures-). Les importacions presents a l'abocador inclouen com a producte més representats les àmfores Púnico-Ebussitanes, seguides de les Púniques d'altres orígens (Nord-Africa, Sicília) i les Massaliotes. Sols s'ha trobat un fragment d'àmfora Greco-Itàlica.

Els productes fins importats, molt escassos, són peces de 1a meitat de s. III a.C.: ceràmica àtica i Taller de les Petites Estampetes, i no hi ha ni produccions de Roses ni Campaniana A.

* Més complicat és l'estudi dels nivells superiors de l'abocament. U.E. 10004 és el nivell més modern de l'abocador (350-375 d.C.), on hi trobem:

Ceràmica Fina.

- * Campaniana A: 3 peces (17 frags.) 1 F. Lamb. 36.
- * Campaniana B: 6 peces (19 frags.) 1 F. Lamb. 5.
- * T.S. Itàlica: 4 peces (8 frags.). F. Goud. 2 i 28.
- * T.S. Sud-Gal·lica (2 peces, 2 frags.); T.S. Hispànica (2 peces, 9 frags.); T.S. Africana A2 (2 peces, 2 frags.); T.S. Africana C (1 peça, 3 frags.); T.S. Africana D (1 peça, 2 frags.).

Ceràmica comuna.

- * Grisa Ibèrica de la costa Catalana: 21 peces, 65 frags.
- * Comuna ibèrica oxidada: 81 peces, 569 frags. (*Kalathos*, olles, pateres, etc..).
- * Comuna ibèrica reduïda: 18 peces (78 frags.).
- * Ibèrica a mà: 62 peces, 376 frags. S'observen peces amb decoració d'impressions i de cordó amb incisions.
- * Comuna Itàlica: 1 frag. comuna campana; 1 frag. Roig Pompeià.
- * Comuna Africana: 10 peces, 19 frags. F. Ostia I, II i III.
- * Comuna romana: 24 peces, 141 frags.
- * Ceràmica grollera romana (tècnica tardana?): 2 peces, 30 frags.
- * Amfora Massaliota: 1 peça, 4 frags.
- * Amfora Fenicio-Púnica: 1 peça, 6 frags.
- * Amfora Púnico-Ebussitana: 5 peces, 1 F. PE-12, 30 frags.
- * Amfora ibèrica: 68 peces, 5886 frags.
- * Amfora Itàlica: 1 peça (24 frags.).
- * Amfora Tarraconesa: 3 peces, 72 frags. 1 F. Pascual 1.
- * Amfora Bètica: 1 peça, 20 frags.

Altres materials

- * Tègula: 243 peces, 2046 fragments.
- * Imbrex. 500 frags.
- * 3 peces de *dolia*, 20 frags.
- * 92 frags. d'*opus signinum*.
- * 67 frags. de pintura mural.
- * 5 frags. de vidre, 16 frags. escòria de ferro.
- * 97 frags. de fauna.

Aquests materials de U.E. 10004 són un conjunt bastant semblant al que trobem a les altres U.E. de l'abocador fins arribar a l'abocador ibèric. De manera sintetitzada podem indicar els materials d'aquestes U.E.:

- U.E. 10008: Datació de l'estrat entre 100-250 d.C.

Ceràmica fina

* 1 frag. Petites Estampetes, 4 frags. de Campaniana A, 3 frags. de Campaniana B.

* 4 frags. T.S. Itàlica, 2 frags. T.S. Hispànica, 1 frag. T.S. Africana A2.

Ceràmica comuna

* Ibèrica: 38 frags. grisa ibèrica, 249 frags. comuna ibèrica, 1 frag. ibèrica pintada, 74 frags. ibèrica a mà.

* Púnica: 12 frags.

* Romana: 42 frags. comuna romana, 56 frags. comuna grollera, 4 frags. comuna Itàlica.

* Amfora ibèrica,: 1041 frags.

* Amfora Fenicio-Púnica: 18 frags.

* Amfora púnico-ebussitana: 10 frags.

* Amfora Itàlica: 17 frags.

* Amfora Tarraconesa: 32 frags. 2 peces Laietana 1.

Altres materials.

* 426 frags. de tègula.

* 179 frags. *dolia*.

* 2 frags. pintura mural.

* 1 molí.

- U.E. 10009: Datació 10-20 d.C.

Ceràmica fina

* 1 frag. Pre-Campaniana; 6 frags. Camp. A; 5 frags Camp. B.

* 5 frags T.S. Itàlica.

Ceràmica comuna

* Ibèrica: 14 frags. grisa costa catalana, 198 frags. comuna ibèrica, 1 frag. ibèrica pintada, 103 frags. ibèrica a mà.

* Romana: 13 frags. comuna romana, 38 frags. grollera romana, 2 frags. comuna Itàlica.

* Amfora Massaliota: 2 frags.

* Amfora Fenicio-Púnica: 2 frags.

* Amfora Púnico-Ebussitana: 29 frags. 1 F. PE-12.

* Amfora Ibèrica: 1791 frags.

* Amfora Itàlica: 21 frags. F. Dressel 1.

* Amfora Tarraconesa: 45 frags. 1 frag. Dressel 1, 1 frag. F. Pascual 1.

* Amfora Bètica: 2 frags.

Altres materials

* 459 frags. de tègula.

* 217 frags. ímbrex.

* 20 frags. *dolia*.

* 2 *pondera*.

- U.E. 10010: Datació estratigràfica: 27 aC.-20 dC.

Ceràmica Fina

* 2 frags. Campaniana A (1 F. Lamb. 36).

Ceràmica comuna

- * Ibèrica: 8 frags. grisa costa catalana, 29 frags. ibèrica comuna, 12 frags. ibèrica a mà.
- * Romana: 1 frag. comuna Itàlica.
- * Amfora Fenicio-Púnica: 3 frags.
- * Amfora Púnico-Ebussitana: 4 frags.
- * Amfora ibèrica: 210 frags.
- * Amfora Itàlica: 4 frags.
- * amfora Tarraconesa: 1 frag. Dressel 1.

Altres materials

- * 75 frags. tègula.
- * 29 frags. ímbrex.
- * 2 frags. dolia.

- U.E. 10012: Estrat just per sobre dels nivells U.E. 10013-1001, estrats d'aportació fluvial que amortitzen l'abocador ibèric. Datació 27/15 a.C.

Ceràmica fina

- * 1 frag. proto-Campaniana (possibles Petites Estampetes); 1 frag. Campaniana A.
- * 1 vora T.S. Itàlica.

Ceràmica comuna

- * Ibèrica: 4 frags. grisa costa catalana; 63 frags. comuna ibèrica, 9 frags. ibèrica a mà.
- * Romana: 1 frag. comuna grollera.
- * Amfora Fenicio-Púnica: 3 frags. 1 peça. Maña C.
- * Amfora Púnico-Ebusitana: 2 frags.
- * Amfora ibèrica: 474 frags.
- * Amfora Itàlica: 3 frags.
- * Amfora Tarraconesa: 1 frag.

Altres materials

- * 13 frags. de tègula.
- * 5 frags. d'ímbrex.
- * 1 frag. de dòlia.

- Els materials provinents de la sitja, amb Campaniana A Tardana, marquen un tercer conjunt diferent de materials, que ja abans hem vist. Finalment els materials del sondeig 3 documenten una freqüentació del lloc a la primera meitat del s. I a.C.

FASES-CRONOLOGIA: El jaciment presenta diverses fases ben diferenciades, amb un possible *hiatus* entre elles:

- Fase ibèrica, de primera meitat de s. III a.C.. El jaciment és ara un abocador d'un forn ibèric pròxim, si bé no es tractaria propiament d'un abocador del forn, sino d'alguna estructura d'enmagatzematge que hi estaria relacionada directament. Aquest abocament de material es produeix en un període molt concret, doncs no es troba al nivell de l'abocador ibèric ni Proto-Campanianes del Taller de Roses, ni Campaniana A (CODEX 1992e).

- En el conjunt de materials que s'aboquen en aquest punt a partir d'època Augustea, trobem un conjunt de materials (U.E. 10004, 10008, 10009, 10010, 10012) que han de relacionar-se amb un establiment ibèric de plana, situat prop d'aquí. S'hi troben algunes peces ben antigues (Proto-Campaniana Itàlica, àmforas púniques PE-12 i Massaliotes) que lliguen perfectament amb l'abocador ibèric anterior, però també trobem un lot de materials que ens permeten constatar la pervivència d'ocupació a l'indret (forçosament no massa llunyà): Campaniana A (amb la F. Lamb 36, ja de mitjans o segona meitat de s. II a.C.), Dressel 1 Itàlica, ceràmica ibèrica pintada, *kalathos*, i posteriorment Campaniana B, imitacions de Dressel 1, algunes produccions de Laietana 1, que ens porten ja fins l'època d'August amb la Pascual 1. La proporció de la ceràmica indígena sobre la romana és aclaparadora (especialment en el cas de les àmfores), i l'elevat percentatge de la ceràmica ibèrica a mà també és indicatiu. Potser entre el material de la meitat de s. III a.C. (que estaria relacionat amb l'abocador ibèric) i els materials de l'hàbitat de l'ibèric final (potser iniciat amb les Campanianes A (per exemple les Lamb. 36)) hi podria haver-hi un *hiatus* sense ocupació (no hi ha per exemple Greco-Itàlica a l'abocament de l'hàbitat, i en canvi si Dressel 1, ni hi ha vernis negre de segona meitat s. III a.C. inicis s. II a.C.). Es a dir que aquesta segona fase d'ocupació a la zona començaria a mitjans de s. II a.C..

El material Alt-Imperial també hi és present (especialment la T.S. Itàlica, i ja no tanta T.S. Sud-Gal·lica, T.S. Hispànica i Africana A). No serà fins l'últim nivell (U.E. 10004) que trobem 2 frags. de T.S. Africana D i 3 frags. de T.S. Africana C. Estem, doncs, davant un conjunt bastant homogeni, però sobretot de material republicà i ibèric final, més que no pas romà.

- Hi ha com a mínim una sitja d'època ibèrica final, datada per la Campaniana A tardana (Lamb. 5/7) en la primera meitat del s. I a.C. També hi ha en altres sondeigs material sense estructures del s. I a.C. L'existència d'aquesta sitja amortitzada a la primera meitat del s. I a.C. ha de posar-se en relació amb l'assentament que tenim testimoniats en els nivells superior de l'abocador, documentant l'ocupació de l'indret en aquest moment.

- Fase romana. Des d'època d'August fins el s. IV es produeixen en aquest punt una sèrie d'abocaments, la major part dels quals corresponen a les restes o deixalles d'unes estructures de l'ibèric final. L'existència de restes de pintura mural i de fragments de paviment de *signinum* s'ha interpretat com restes d'una *villa* propera (CODEX 1992 e p. 51). Sembla més lògic pensar, però, ja que formen part

d'un mateix paquet de materials, que serien unes estructures d'època romana que devien trobar-se prop de les estructures ibèriques finals. Possiblement es tractaria del mateix assentament, que tenia un nivell inicial ibèric i un posterior d'Alt-Imperial, que en moments determinats (difícils d'establir -un en època d'August, un al s. II d.C.-), s'enderroca i s'arrasa, potser amb motiu d'unes profundes reformes, abocant-lo aquí.

ACTUACIONS REALITZADES: Prospeccions superficials.
Excavació de CODEX 1991-92.

BIBLIOGRAFIA: PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987, DEFAUS-MARTIN 1989, CODEX 1992, CODEX 1992b, CODEX 1992e.

OBSERVACIONS: Els arqueòlegs de CODEX consideren que el jaciment ibèric ha de correspondre a un abocador d'una estructura relacionada amb els forns de la Riera de St. Simó (nº 14.6), situats ben a prop d'aquí, a la mateixa riera. No seria un dels diversos abocadors identificats fins ara d'aquest forn (PONS 1985, RIBAS 1983-84), doncs hi ha una distància apreciable, però si una estructura que hi estaria clarament relacionada.

Pel que fa a l'abocador d'època romana, no és tan clar l'origen dels materials, ni quin tipus d'estructura fou el que originà aquest volum de runa. Sembla com si fos una estructura completament destruïda, i abocada aquí d'un sol cop (CODEX 1992 p. 215), estructura que presentava un conjunt important de materials ibèrics.

VALORACIO: Es tracta d'un jaciment complexe i no facil d'interpretar.

L'estructua inferior excavada al sector 10000 correspón a un abocador basicament d'àmfores ibèriques, però on, si bé s'hi han localitzat restes defectuoses de cuïta i algun separador de cuïta, no es considera que s'hi aboquessin rebutjos, sinó que corresponia a una centre amb una altre funcionalitat (lloc d'emmagatzematge?). La presència d'altres abocaments, ben localitzats, fa pensar en un centre intermedi entre la producció amfòrica i la comercialització (CODEX 1992e p. 47). De tota manera crec que tampoc es pot descartar la possibilitat que existís ben a prop d'aquest punt un altre forn, fet que simplificaria la interpretació.

Tot i els problemes que planteja la interpretació com a punt intermedi (sobretot perque estem davant un abocador, i no coneixem cap estructura arquitectònica), el que sembla clar és que l'abocador, directa o indirectament, ha de ser posat en relació amb un centre terrisser important (el volum d'àmfora ibèrica produïda és molt elevat), centre que probablement podria ser el conjunt de

jaciments entorn els forns de la Riera de St. Simó (nº 14.6). En qualsevol cas la gran quantitat de restes trobades a la zona, amb altres abocadors, fan pensar en una àmplia àrea establerta al voltant de la riera de St. Simó dedicada a la producció i comerç d'àmfores i terrissa.

Aquest centre ibèric deixa d'abocar material al lloc a mitjans del s. III a.C., moment en que l'abocador s'abandona. Aquest abandó, però, no és definitiu. La presència d'un conjunt de materials ben homogenis datables a partir de mitjans de s. II a.C. i I a.C. en els abocaments d'època Augustea i posterior, demostren que es va continuar ocupant l'indret, i fins i tot l'alt percentatge d'àmfora ibèrica present permet pensar que potser l'activitat "industrial" va continuar. En qualsevol cas, la pervivència d'ocupació al lloc queda ben demostrada per l'amortització d'una sitja trobada ben a prop, reomplerta a la primera meitat del s. I a.C.

L'abocador ibèric correspon probablement al moment inicial en la producció del forn de Sta. Cecília, si bé mentre aquí els materials corresponen a la 1a meitat de s. III a.C., el material que s'ha trobat més antic en els forns (PONS 1985) correspon més aviat a finals s. III a.C., inicis s. II a.C.. De tota manera el forn de St. Simó tingué una llarga pervivència, arribant fins al s. I a.C. (produí imitacions locals de Dressel 1 (GARCIA 1992), i fins i tot produccions posteriors (Pascual 1) -curiosament una producció documentada amb materials superficials a Vista Alegre-). Cal pensar que la interpretació d'aquest jaciment no pot realitzar-se sense un estudi conjunt amb els altres jaciments de l'àrea, una àrea veritablement d'una densitat arqueològica elevadíssima.

Pel que fa a les restes romanes, sols podem saber que prop d'aquest indret existia un assentament romà a prop (ben a prop tenim el jaciment de Rocafonda nº 14.24), que tingué una llarga pervivència (almenys fins el s. IV). El precedent indígena de l'assentament, però, es troba ben documentat arqueològicament.

Nº ORDRE: 14.6

NOM JACIMENT: Fornes de Sta. Cecília / Fornes de la Riera de St. Simó.

MUNICIPI: Mataró (Mapa nº 7).

SITUACIO: Costat esquerre de la Riera de Sant Simó, entre el torrent de Can Català i el de Ca la Madrona, quasi bé dins el llit de la riera. Es també el punt on la carretera de Valldeix es comunica amb el camí de Sta. Cecília. 100 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Es tracta de quatre forns i un abocador.

Els forns estaven arrengrerats, guardant una distància entre si de tres metres, estant disposats seguint el curs de l'aigua.

- Tres dels forns foren identificats per M. Ribas l'any 67, que trobà també restes d'un quart (RIBAS 1983-84 p. 281-85). Eren de planta circular, amb una reduïda obertura on s'iniciava un estret passadís. Eren construïts d'una sola peça, d'argila molt resistent, units al damunt d'un sòlid llit de la mateixa argila d'uns 26 m. de llargada (fig. 34.1). El primer forn amidava un diàmetre interior de entre 2.60 i 2.80 m., amb parets de desigual espessor, entre 30 i 42 cm.. El segon amidava entre 2.60 i 2.75 m. de diàmetre interior, i parets entre 37 i 50 cm. de gruix. El tercer forn sols es conservava en la seva meitat, amb un diàmetre interior d'uns 2 m. i parets d'uns 35 cm.

- Un dels forns fou excavat pels membres de la S.A.M.M. l'any 1973 (S.A.M.M. 1977 p.91). Es un forn de planta elíptica (fig. 34.2), de 3.55 m. de llargada (amb boca inclosa) i 2.80 m. d'amplada. La cendrera és de forma paral·lelèpida, amb una llargada de 2.60 m., amplada de 0.60 m. i fondària de 0.70 m. El sòl és d'argila molt recremada, i les parets laterals estan cobertes amb un revestiment de pedres. De l'engraellat només es conserven dues llindes ben escairades, de pedra granítica (1.20 m. i 1 m. de llargada, per 0.40 m. d'amplada i 0.20 m. d'alçada). Estan disposades horitzontalment i paral·lelament sobre la cendrera, en sentit transversal. La part superior o fogaina estava voltada amb una paret d'argila amb molt de quars, recremada, de 0.40 m. de gruix.

D'aquest quart forn es interessant recollir la notícia donada pels seus excavadors, i no publicada, que sobre el sol de la fogaina hi havia estesa una capa de calç (S.A.M.M. 1973 p. 34).

- A part de les restes dels forns, al costat d'aquests, s'hi trobaven les restes d'un impressionant abocador. Aquest abocador no fou excavat del tot, sinó que més aviat s'hi efectuaren alguns lleus sondejós. Sembla que el volum de material de l'abocador era molt gran (un veritable pilot d'uns 10 m. d'alçada), que actualment ha quedat cobert per la construcció d'una carretera.

DESCRIPCIO MATERIALS: D'aquests forns i abocador se'n coneixen dos grups de materials:

- El material de l'excavació del S.A.M.M. prové de l'abocador (PONS 1985 p. 191 i ss.):

* Hi predomina sobretot l'àmfora ibèrica (177 fragments). Són àmfores de paret prima (5-10 mm.), amb pasta predominantment de color gris fosc i amarronada, molt dura, ben depurada, i ben cuita (algunes de tipus sandvitx). La boca és plana, però el llavi és més alt del que és costum en aquest tipus d'àmfores.

* Peces de ceràmica ibèrica comuna (26 fragments), amb pasta sandvitx (extrems amarronats, centre gris): una pàtera ibèrica imitació de vernís negre, semblant a la Lamb. 27, vasos de gran diàmetre, gerros ovoides i un vas globular.

* Peces relacionades amb el mateix forn, fetes amb pasta sandvitx: una peça en forma de tub, probablement utilitzada per canalitzar l'entrada i sortida d'aire al forn, i diversos separadors.

* Com a materials d'importació sols coneixem un fragment de paret amb vora i nansa d'àmfora Greco-Itàlica.

Aquest conjunt de materials podria datar-se en el període entre finals del s. III a.C. i inicis del s. II a.C.

- El material recollit en les intervencions de M. Ribas, en canvi, mostra algunes diferències respecte l'anterior. El material prové de l'excavació del marge de la riera, probablement també l'abocador (RIBAS 1983-84, p. 283-85). Aparegué una enorme quantitat de fragments d'àmfores de diversos perfils, amb desferres i peces mal cuites. Les àmfores que més hi abundaven eren les ibèriques, i en menys quantitat hi havia les romanes de parets més gruixudes. També hi havia alguns fragments d'atuell de gran tamany. El més interessant d'aquestes notícies de M. Ribas, però, és que entre els dibuixos d'àmfores fabricades en aquests forns s'hi troben formes d'àmfora Dressel 1 (fig. 34.3). Es tracta de les imitacions locals de Dressel 1 que apareixen entorn el segon quart del s. I a.C., o una mica abans, realitzades encara amb la tècnica de fabricació ibèrica. Recentment la presència d'imitacions de Dressel 1 en els materials d'aquest forn, que ja havia estat suposada per J. Miró (MIRO 1988 p. 40), ha estat posada de manifest (GARCIA 1992).

La presència d'aquestes imitacions baixa la cronologia d'aquests forns a la primera meitat del s. I a.C.

FASES-CRONOLOGIA: A partir dels materials coneguts (d'un jaciment ni molt menys ben excavat, doncs els materials de l'abocador que foren recuperats són practicament una part insignificant), podem identificar dues fases en la producció dels forns:

- Un moment de finals de s. III a.C. inicis del s. II a.C.

- Un moment de primera meitat de s. I a.C..

Pel que fa als mateixos forns, la presència en un dels forns d'una capa de calç a la base sembla indicar una cronologia avançada. També sembla un element de cronologia avançada la utilització d'uns tubs de ventilació en terra cuita, així com les llindes de pedra.

ACTUACIONS REALITZADES: Excavacions a l'any 67 i 68 dels forns i part de l'abocador. El 1973 s'excava el forn més meridional.

BIBLIOGRAFIA: S.A.M.M. 1977b n° 86, PREVOSTI 1981a, RIBAS 1983-84, PONS 1985, BURJACHS ET ALII 1987, MIRO 1988, DEFAUS-MARTIN 1989, GARCIA 1992.

OBSERVACIONS: Aquests forns degueren produir un gran volum de desferres i rebutjos de cuita, com així ho testimonia l'inmens abocador situat al seu costat. Probablement, però, no fou aquest l'únic abocador del forn. Per un costat molt a prop d'aquí tenim el jaciment del "Camí de Vista Alegre" (n° 14.5), un abocador d'un forn amb materials de s. III a.C., que cal pensar estava relacionat amb aquests forns. També prop d'aquí tenim el jaciment anomenat "Propietat del Sr. Farina" (n° 14.7), situat a uns 200 m. dels forns, i que ha estat considerat sempre com un jaciment estretament relacionat als forns (PREVOSTI 1981a p. 467). Finalment tampoc massa lluny d'aquí hi ha l'assentament de Ca la Madrona (n° 14.8), amb nivells d'aquest moment.

VALORACIO: Aquests quatre forns de Sta. Cecília són, juntament amb el forn de Can Badell (Bigues, Vallès Oriental), els únics forns ibèrics ben coneguts de la Laietania. De tota manera, cal dir que aquests forns de Sta. Cecília no corresponen amb seguretat al moment de l'ibèric ple, sinó que són uns forns fortament influenciats per la presència romana. No es tracta d'uns forns de producció local, sinó un centre terrissaire d'una gran envergadura, amb un volum de producció molt elevat (testimoniat per un abocador espectacular).

Alguns elements dels forns ens remetent a influències romanes (tub de terrissa, llindars de pedra, utilització de la calç en el forn), i si bé els forns produeixen principalment peces ibèriques, també es cert que en la seva darrera fase produeixen un producte ben indicatiu de l'esfera productiva en que aquests forns estaven immersos: imitacions locals d'àmfores vinàries Dressel 1.

Per això mateix la importància d'aquest jaciment és molt elevada: és en els mateixos centres productius on es produïa les peces ibèriques, seguint tècniques

tipicament ibèriques (pasta sandvitx), on es comencen a produir les primeres àmfores vinàries imitant les romanes. Aquest fet testimonia dos fenòmens clars: per un costat que la societat ibèrica continua produint els seu típics productes ceràmics durant el s. II i I a.C., un signe de la vitalitat que encara conserva, però per altre costat, i aquest és el segon fenòmen, que aquesta producció es fa ja sota pautes romanes (producció a gran escala, estandaritzada (GARCIA 1992)) i per tant dins uns nous esquemes.

Nº ORDRE: 14.7

NOM JACIMENT: Propietat del Sr. Farina.

MUNICIPI: Mataró (Mapa nº 7).

SITUACIO: Al veïnat de Valldeix, entre la riera de Sta. Cecília i el torrent de Vallveric, al costat oriental del camí de Sta. Cecília. 110 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Es tracta de tres fons de sitges cavades al sauló, dues de circulars i una de planta quadrada (que per tant no pot ser considerada com una veritable sitja, sinó més aviat com una fossa-abocador). Estaven arrasades al haver-se rebaixat el terreny en un metre (S.A.M.M. 1977b p. 93). El dibuix de les estructures (fig. 35), mostra un fons de sitja pla (nº 3, amb un diàmetre de 1.2 o 1.4 m.), un altre de concau (nº 2, amb un diàmetre d'1.5 m.), i una fossa de planta quadrangular (1.9 m. per 1.7 m.), amb un petit rebaix en el sauló del extrem, que en cap cas pot interpretar-se com a sitja. En altres llocs del mateix indret es buidaren les restes d'un parell d'altres fons de sitges, molt degradades (S.A.M.M. 1977b p. 93).

DESCRIPCIO MATERIALS: Coneixem els materials que han aparegut a cada estructura (S.A.M.M. 1977b p. 93):

- La sitja més gran (nº 2) no contenia ceràmiques.
- La sitja petita (nº 3) contenia 310 fragments d'àmfora ibèrica, 22 frags. de ceràmica feta a mà, 9 frags. de ceràmica grisa de la costa catalana, una pètxina i un fragment de pedra de molí circular.
- El clot rectangular o fossa contenia 15 frags. de ceràmica d'ús comú, 5 frags. de ceràmica feta a mà, 35 frags. de tègula, 7 d'imbrex, 3 de *dolium* i 3 d'*opus testaceum*.
- En les altres restes de "sitges" hi havia material ceràmic d'ascendència romana, bàsicament tègula.

També en aquest lloc s'han recollit algunes materials superficials: ceràmiques hallstättiques i

algun fragment de T.S. Sud-Gal·lica i T.S. Clara C. (PREVOSTI 1981a p. 465-466).

Al prospectar-se la zona, es localitzaren en aquest punt alguns materials ibèrics (DEFAUS-MARTIN 1989), però recentment s'hi han efectuat sondejos que no han donat resultats positius (CODEX 1992 p. 233 i ss.).

FASES-CRONOLOGIA: El material aparegut no permet donar una gran precisió cronològica, però sembla clara la identificació d'un horitzó dins l'ibèric final, amb una pervivència en època Alt-Imperial.

ACTUACIONS REALITZADES: Excavacions dels anys 70.

BIBLIOGRAFIA: S.A.M.M. 1977b n° 87, PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987, BURJACHS ET ALII 1987, DEFAUS-MARTIN 1989, CODEX 1992.

OBSERVACIONS: Jaciment clarament relacionat amb els forns de la Riera de St. Simó (n° 14.6).

VALORACIO: Possiblement només el n° 3 (sitja petita) correspongui a una veritable sitja (amortitzada amb material ibèric), doncs el n° 2 tant pot ser un fons de sitja com un retall en el sauló per col·locar un *dolium* (no ha aparegut material). El que és clar és que l'estructura rectangular no pot correspondre a una sitja, i cal pensar potser en algun tipus de fossa. Es en tot cas un retall intencionat del sauló.

Aquestes estructures, de qualsevol manera, documenten la presència d'algun tipus d'assentament a l'indret, assentament amb una cultura material amb traces ibèriques (ceràmica a mà, àmfora ibèrica, etc..), però amb una influència romana evident (tègula, dòlia, restes de paviment, etc..).

NO ORDRE: 14.8

NOM JACIMENT: Ca la Madrona.

MUNICIPI: Mataró (Mapa n° 7).

SITUACIO: Elevació del terreny entre la Riera de St. Simó i un petit afluent del Torrent de Vallveric, prop del camí de Sta. Cecília. En aquesta zona devia trobar-se l'antiga capella de Sta. Cecília, ara desapareguda. Actuals terrenys de "Cristalleries Mataró" i del polígon industrial "Mata-Rocafonda", que ha afectat profundament el terreny. 85 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: En aquest indret es tenen notícies de troballes ja d'antic. A finals del segle passat ja s'observaven les restes d'una *villa*, amb la

troballa a unes excavacions d'un "monolito anepigráfico de forma cònica" (PREVOSTI 1981a p. 470). També Ribas als anys 30 va veure-hi molt de material i restes de grans columnes de pedra romanes (PREVOSTI 1981a p. 471).

Les primeres estructures documentades, però, aparegueren l'any 1972 en efectuar-se uns rebaixos per construir un nou forn de la cristalleria. Aparegueren fonaments de parets construïts amb blocs de granet irregulars, enganxats amb morter de calç. També aparegué algun petit llenç de paret de tapia. Hi havia una gran escampadissa de tègules, imbrex i carreus ben escaïrats. Es localitzà un paviment de *testaceum* de 8 m. de llarg, així com un *dolium in situ* (ALUART 1977 p. 5).

- A uns 50 m. al Nord d'aquest punt va apareixer una gran necròpolis, amb enterraments en tègula i altres en fossa. Hi havia més de 200 enterraments, alguns d'època romana però altres posteriors (PREVOSTI 1981a p. 475-76). El 1988 Joaquim Garcia va excavar en aquest punt 5 tombes que encara es conservaven d'aquesta necròpolis. Eren tombes de cista, cobertes amb pedres irregulars, fragments de maó, *signinum* retallat, i en un cas un fragment de cornisa llisa de pedra calcàrea, elements reaprofitats. Les tombes indicaven una disposició regular. S'han datat entorn el s. VII-VIII (GARCIA 1988).

- També en aquest lloc foren localitzades, però no pogueren ser excavades abans de la seva destrucció, quatre sitges ibèriques (GARCIA-BANUS 1990). Sembla que es tractava de sitges de l'ibèric final.

DESCRIPCIO MATERIALS: Coneixem sols una part dels materials apareguts a les estructures d'hàbitat, els quals foren recollits de les terres remogudes per les màquines (PREVOSTI 1981a p. 471-474):

Ceràmica fina:

* Campaniana A: 3 frags. informes (10.8 % cer. fina)

* Campaniana B: 1 frag. informe (2.7 % cer. fina).

* Imitació Campaniana: 1 frag. informe.

* T.S. Aretina (13.5 % cer. fina); T.S. Sud-Gal·lica (5.4 %) -però ALUART 1977 en recull 8 frags més-; T.S. Hispànica (24.3 %); T.S. Clara A (32.4 %); T.S. Clara Lucente (10.8 %). (TOTAL CERAMICA FINA: 37).

Ceràmica comuna:

* Comuna romana: Documentades les formes V. 1, V. 44, V. 21-22, V. 48, 1 plat de vora fumada, 1 ungüentari tipus V. 63.

* Amfora ibèrica: 1 àmfora sencera; 1 frag. coll amb pasta sandvitx; 1 frag. vora.

* Amfora romana: 1 àmfora tipus Dressel 1; 1 àmfora tipus Dressel 8; 1 frag. fons amb marca PLII en cartela més o menys rectangular; 1 frag. de fons (piu) amb un grafit en forma de creu abans de coure

(interpretats com a ibèrics (PANOSA 1987 en premsa p. 77), signe "Ta").

Altres objectes:

- * Frags. de vidre.
- * Frags. de plom.
- * Dues monedes romanes del s. I d.C.

- M. E. Aluart recull en un inventari que realitza dels materials trobats a l'indret 1 frag. de vora de Campaniana A, F. Lamb. 42 (ALUART 1977 p. 6). Aquesta forma sembla que no es troba en realitat entre les peces de la Campaniana A, i si en canvi en la ceràmica àtica i en la Proto-Campaniana.

- En el curs d'elaboració de la Carta arqueològica, fou localitzat en aquest indret una quantitat important de material superficial, amb tègula, ceràmica ibèrica, comuna romana i àmfora tarraconesa (BURJACHS ET ALII 1987).

FASES-CRONOLOGIA: La pobressa del material recollit és notable. Tot i amb això la presència d'alguns vernissos negres romans fa pensar en un origen republicà de l'assentament, sobretot si també tenim en compte la presència de material ibèric (àmfora i ceràmica), àmfora Dressel 1 i àmfora amb un possible grafit ibèric.

El jaciment perviu com a mínim en època Alt-Imperial, si bé la necròpolis propera Baix-Imperial i Alt-Medieval suposa algun tipus d'hàbitat a la zona.

ACTUACIONS REALITZADES: Excavacions antigues, que desconeixem. Troballes als anys 70 arrel de la construcció d'un forn a l'indret.

El 1988 Joaquim Garcia efectuà una excavació d'urgència, localitzant 5 tombes de finals de s. VII-VIII (GARCIA 1988).

BIBLIOGRAFIA: S.A.M.M. 1977b, ALUART 1977, PREVOSTI 1981a, SANMARTI 1986, BURJACHS ET ALII 1987, GARCIA 1988, GARCIA-BANUS 1990.

OBSERVACIONS: El fragment de Campaniana A, F. Lamb 42, recollit a l'indret, ha estat interpretat per J. Sanmartí (SANMARTI 1986 p. 425) com una producció anterior a la Campaniana A, bé una peça àtica o bé més probablement una Proto-Campaniana del Taller de Roses.

- En aquest indret de Ca la Madrona s'han fet algunes troballes posteriors. Col.laboradors de la S.A.M.M. van veure a l'indret quatre sitges, que no van poder ser excavades i foren destruïdes. Aquestes sitges eren de filiació ibèrica, i el material que aparegué era de l'ibèric final (comunicació personal de Joaquim Garcia).

VALORACIO: Probablement una part de les estructures d'aquest jaciment corresponen a un assentament Alt-Imperial, però hi ha alguns materials que fan pensar en un origen anterior. Em refereixo per un costat als mateixos materials apareguts a l'indret, de clara filiació republicana, o a l'aparell de tapia d'alguna paret, però també a altres dades: el fragment de possible proto-campaniana, l'existència de les sitges, i, sobretot, la proximitat a aquest punt del jaciment ibèric final de Can Bada (nº 14.9).

Finalment tampoc podem oblidar la mateixa proximitat als forns de la Riera de St. Simó.

Nº ORDRE: 14.9

NOM JACIMENT: Can Bada

MUNICIPI: Mataró (Mapa nº 7).

SITUACIO: Zona de Rocafonda, al vessant esquerre de la riera de St. Simó, prop del creuament entre la Riera i la Carretera de Mata. Uns 200 m. al Sud de Ca la Madrona. 55 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Es coneixen en aquest punt dos estructures, situades una al costat de l'altre. Per un costat fou localitzat un abocador d'un assentament ibèric final, que fou excavat l'any 1988 (GARCIA 1988). Per altra banda, a la parcel·la del costat, mentre s'excavava l'abocador, s'observà que es podien conservar unes restes d'època romana, que podrien correspondre a un assentament (un petit llogarret (GARCIA-BANUS 1990).

L'abocador fou excavat en una bona superfície, encara que no completament doncs s'havia ja vist afectat per treballs de remoció en obrir-se un vial del polígon industrial. L'evolució d'aquesta estructura no és del tot clara:

Incialment en aquest punt el substrat geològic (argil·les molt dures) havia estat retallat i s'hi havien abocat terres sense material arqueològic (U.E. 11). Després el lloc havia estat ocupat per un estrat amb materials d'època ibèrica final (U.E. 9). Posteriorment una fossa (U.E. 7) s'havia excavat en aquest punt, dins la qual s'hi va fer un foc (U.E. 10, argil·les molt dures), potser per endurir i impermeabilitzar les parets en el moment de la seva construcció (una tècnica també utilitzada per netejar sitges un cop s'han buidat de gra). Després d'amortitzar-se aquesta fossa (U.E. 8), el lloc fou utilitzat com a escombrera (U.E. 6)(GARCIA 1988 p. 38 i ss.).

DESCRIPCIO MATERIALS: Coneixem el material de les excavacions de l'abocador. Veiem-lo rapidament, individualitzat segons cada unitat estratigràfica i segons peces identificades (no el nº de fragments) (GARCIA 1988 p. 49 i ss.):

- U.E. 6. Farciment segon abocador:

Ceràmica fina:

* Campaniana A: 1 peça Lamb. 55; 1 peça Lamb. 27-B; 1 fons; 9 frags. informes.

* Vernís negre: 1 peça F. Lamb. 36, del Taller de Roses.

Ceràmica comuna:

* Comuna Itàlica: 1 peça V. 14; 2 cassoles; 2 fons de plat-tapadora.; 14 frags. informes.

* Ibèrica a mà: 6 peces d'olla; 1 peça de tapadora; 4 vasos; 70 frags. informes.

* Grisa ibèrica: 1 cubilet imitació de Parets Fines, de ceràmica grisa ibèrica, formes Mayet I o II; 3 peces de bol; 10 peces de gerreta bitroncocònica; 1 vas.

* Oxidada ibèrica: 1 peça de gerreta; 2 peces de bol; 1 peça de kalathos; 2 peces de bocal; 3 peces de gerra; 3 peces de vas; 5 peces de gran atuell; 1 ungüentari; 1 peça de tassa amb umbo.

* Amfora ibèrica: 5 peces d'àmfora de boca plana; 1094 fragments informes de peça ibèrica a torn.

* Amfora púnico-eivissenca: 2 frags. informes.

* Amfora Itàlica: 2 peces Dressel 1A, del tipus Itàlic DB; 39 frags. informes de pasta DB; 1 peça Dressel 1A/B; 53 frags. informes.

Altres materials:

* 12 fragments de tègules i 17 d'ímbrex.

* 20 fragments d'escòria de forn.

* 14 fragments de tovots.

* 2 fragments de molí de pedra.

* 2 fragments d'ossos.

- U.E. 8. Farciment fossa.

Ceràmica fina:

* Campaniana A: 1 peça amb decoració a palmeta; 1 frag. informe.

Ceràmica comuna:

* Comuna Itàlica: 3 peces plat-tapadora.

* Ibèrica a mà: 1 peça olla; 16 frags. informes.

* Grisa ibèrica: 3 peces de gerreta bitroncocònica.

* Ibèrica oxidada: 2 peces.

* Amfora ibèrica: 1 peça; 225 frags. informes.

* Amfora púnico-eivissenca: 1 frag. informe.

* Amfora Itàlica: 1 frag. informe de pasta DB; 1 frag. informe.

Altres materials:

* 1 fragment ceràmic; possible estructura de forn o de sistema de calefacció.

- U.E. 9. Farciment primer abocador.

Ceràmica comuna:

* Comuna Itàlica: 1 peça unguentari; 1 peça cassola de vora bifida; 1 peça cassola; 1 peça plat-tapadora.

* Ibèrica a mà: 2 peces d'olla; 1 peça tapadora; 1 peces vas; 28 frags. informes.

* Grisa ibèrica: 3 peces gerra bitroncocònica; 13 frags. informes.

* Oxidada ibèrica: 2 peces de gerra; 2 peces de vas.

* Amfora ibèrica: 2 peces; 178 frags. informes.

* Amfora Itàlica: 1 frag. informe.

Altres materials:

* 4 frags. de tègula.

* 4 frags. d'escòria de ferro.

FASES-CRONOLOGIA: Tot i trobar-se en estrats diferents, com podem veure el material presenta una gran homogeneïtat cronològica (GARCIA 1988 p. 60-65):

- U.E. 6: Els vernissos negres (amb Campaniana A de la variant mitjana, absència de Campaniana B, 1 fragment interpretat com a residual de proto-campaniana) permeten establir una cronologia entorn el tercer quart del s. II a.C. La cronologia de les àmfores (Dressel 1A) reforça aquesta cronologia.

- U.E. 8: Campaniana A mitjana, cronologia absoluta semblant a la de l'U.E. 6.

- U.E. 9: Absència de vernissos negres. Hi ha àmfora Itàlica. Per cronologia relativa és anterior als estrats anteriors, però no es possible establir diferències a nivell de cronologia absoluta.

Finalment, segons Joaquim Garcia, a falta de més dades cal tenir en compte que tant el tipus com les característiques de la ceràmica d'importació són semblants a les tres unitats estratigràfiques, i que per tant l'abocament de materials en aquest sector es degué realitzar, en un marge de temps curt. Per tant per als tres estrats es proposa dins el tercer quart del s. II a.C. (GARCIA 1988 p. 65).

ACTUACIONS REALITZADES: Excavació d'urgència a càrrec de Joaquim Garcia.

BIBLIOGRAFIA: GARCIA 1988, PUJOL 1991, GARCIA-PUJOL en premsa.

OBSERVACIONS: Aquest jaciment està ubicat en un sector amb moltes troballes d'aquest mateix moment. No oblidem que molt a prop d'aquí tenim els Fornes de Sta. Cecília (nº 14.6), els abocadors propers de Vista Alegre (nº 14.5), i l'abocador i sitja de la "Propietat del Sr. Farina" (nº 14.7).

Cal tenir en compte, a més, que aquest jaciment està situat a uns 200 m. al Sud de Ca la Madrona (nº 14.8), jaciment amb el que és evident que ha d'existir

una relació (també a Ca la Madrona hi havia sitges ibèriques).

Joaquim Garcia no dubta a relacionar aquest abocador amb tot el conjunt de troballes efectuades entorn els forns de la Riera de St. Simó, considerant-ho com un conjunt d'estructures ibèriques de plana, molt romanitzades, dedicades exclusivament i a gran escala a fabricar àmfores ibèriques i altres recipients més petits. Es tracta d'un centre industrial terrisser (GARCIA 1988 p. 66).

- D'altra banda, la pràctica absència total d'elements de tipus domèstic (restes culinàries, fauna, etc.), i la gran presència d'àmfora ibèrica, fa pensar en un abocador de caire especial.

VALORACIO: Ens trobem davant un assentament ibèric de plana, documentat per unes estructures d'habitació (no excavades, destruïdes), i un abocador ubicat al seu costat. També es possible que bé allà mateix, o ben a prop, existís un forn.

Aquest assentament, datable dins el tercer quart del s. II a.c., pot haver tingut una llarga pervivència, sinó en el mateix indret, no massa enllà (nucli de Ca la Madrona).

La gran concentració de troballes en una àrea reduïda (zona de Ca la Madrona-Rocafonda), permet pensar en l'existència a l'indret d'un conjunt d'edificacions, un llogarret, de clar caràcter indígena, i que documenten perfectament el procés de romanització del món indígena.

NOM JACIMENT: Can Majoral.

MUNICIPI: Mataró (Mapa nº 7).

SITUACIO: Sota el camí dels Contrabandistes, a l'esquerra del naixement del Torrent de Vallveric. 130 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Sols s'ha excavat una àrea molt reduïda del jaciment, localitzant-se una única paret, d'època romana. Sota aquesta paret, però, hi ha altres nivells arqueològics, algun nivell probablement d'abocament, i en alguna fase es retalla el sauló de manera intencionada (possible forn). Analitzem detalladament els resultats d'aquesta excavació (CLARIANA 1981 p. 83-181):

- **Nivell superficial:** Hi apareix des de material ibèric, Campaniana A (Lamb. 27) i B, fins T. S. Clara D estampada, el material més tardà trobat a l'indret.

- **Nivell I:** Paret romana orientada a migdia, Nord-Oest Sud-Est, d'uns 45 cm. d'ample (fig. 36.1 i 36.2). Aquests fonaments de paret són interpretats per J.F. Clariana com a corresponents a una paret de tapia que encerclaria la vil·la (CLARIANA 1981 p. 89).

Els materials d'aquest nivell van des de la ceràmica ibèrica (a mà, pintada, comuna, grisa emporitana), la romana republicana (Campaniana A i B), fins l'Alt-Imperial (T. S. Aretina, T.S. Sud-Gàl·lica, T.S. Hispànica i T.S. Clara A), el que permet datar l'estrat a finals del s. I d.C. inicis s. II d.C.

Aquest conjunt de materials ha portat a CLARIANA (1981 p. 99) a interpretar l'estructura com un abocador d'escombraries.

- **Nivell IIa:** Feia pendent i tenia una potència entre 40 i 120 cm. Hi ha de nou des de materials ibèrics (ibèrica pintada, ibèrica a mà, grisa emporitana, fusaiola), Campaniana A (Lamb. 36) i B (Lamb. 5), així com imitacions), fins T.S. Aretina i T. S. Sud-Gàl·lica, així com àmfora romana (Dressel 1, Dr. 4, Dr. 7/11). Cal destacar especialment la presència d'una vora d'àmfora Laietana 1 (fig. 36.3). L'estrat es data a meitat del s. I d.C. El nivell ha estat interpretat com un abocador.

- **Nivell IIb:** Destruïx una part de l'estrat inferior, i ocupa la part més fonda fins al sauló, on fa un profund retall (fig. 36.4). Aquest profund retall pot ser interpretat com les restes d'un forn (PREVOSTI 1981a p. 463), ja que també s'hi han trobat diversos fragments de maons fets a mà, excessivament cremats, quasi vidriats, si bé els

arqueòlegs que ho excavaren creuen que el forn ha d'estar aprop, però no aquí.

El material aparegut consisteix de nou en material ibèric (comuna, grisa emporitana tardana (pasta marró, exterior gris) -un fragment amb un grafit ibèric en forma de creu (fig. 36.5)-, àmfora ibèrica), Campaniana A (Lamb. 31) i B, T.S. Aretina, T.S. Sud-Gàl·lica, Parets Fines, i àmfora romana (Dressel 1, Pascual 1). També en aquest nivell cal destacar la presència d'un fragment de vora d'àmfora Laietana 1.

També han aparegut tres fragments d'escòria de forn, que junt amb els 16 fragments de maons de terra cuita fan pensar en l'existència a l'indret d'un forn.

Els arqueòlegs que excavaren el jaciment, a més, afirmen que el lloc no s'utilitza com a abocador d'escombraries, i constaten el canvi artificial de la forma topogràfica del terreny (CLARIANA 1981 p. 111), el que ens porta de nou a pensar en l'existència d'un forn (fig. 36.4).

L'estrat es data a principis del s. I d.C.

- **Nivell III:** Es el nivell més antic. Té un gruix d'uns 20 cm. i apareix inclinat. En alguns llocs es perd, tallat pels nivells posteriors (fig. 36.6). El material aparegut és el següent:

* Campaniana A: 2 frags. informes.

* Imitació de Campaniana: vora de pàtera de pasta color marró, i engalbat de color gris. Sembla una imitació del tipus de Can Madà, o del tipus d'imitacions en grisa emporitana tardanes. Pot datar-se en el s. I a.C. o finals del II a.C.

* Ceràmica ibèrica: ibèrica a mà (18 frags.), ibèrica pintada (2 frags. kalathos), comuna ibèrica (252 frags., amb 1 vora de kalathos de pasta grisa). Els dos fragments de kalathos pintats són de filiació tardana, datable a finals s. II a.C. - inicis s. I a.C.

* Grisa emporitana: gerretes bitroncocòniques (53 frags.)

* Àmfora ibèrica: 544 fragments d'àmfora de boca plana, ovoide.

* Àmfora romana: 15 fragments d'àmfora romano-republicana, no identificada.

* Tègula: 2 frags. de tègula amb vora; 8 frags. informes.

Aquest nivell ha estat de nou interpretat com un nivell d'abocament, on hi predomina clarament l'abocament d'àmfora ibèrica.

DESCRIPCIO MATERIALS: Tot i que ja hem anat indicant quins foren els materials apareguts, val la pena potser destacar-ne alguns elements significatius, més atípics (CLARIANA 1981):

- En superfície fou localitzada una peça de molí de pedra volcànica, tipus *palmenti*.

- En el nivell IIa fou localitzada una vora de pàtera de vernís roig pompeïà, amb un grafit llatí al dessota, d'època d'August.
- En aquest nivell IIa aparegué un tors masculí en terra cuita (9 cm. d'alçada, fig. 36.7), amb una toga o mantell. Un d'igual sembla que fou trobat a Burriac (CLARIANA 1981 p. 92).
- Al nivell IIB aparegué un fragment de ceràmica grisa emporitana, amb un grafit en forma de creu, interpretat com el signe "Ta" ibèric per I. Panosa (PANOSA 1987 en premsa).
- En el nivell IIa ha aparegut una placa de plom per soldar ceràmica (CLARIANA 1981 p. 107, lám. 81.2)). Una d'igual n'aparegué a les sitges de Can Miralles-Modolell (GARCIA-PUJOL 1985 p. 82, sitja 24), element sovint de tradició indígena.
- En els nivells superficials, I i IIa, han aparegut diverses monedes, asos ibèrics (*Auscescen*, *Iltirida*, *Undicescen*) i monedes romanes.
- Trobades superficialment també es coneixen dues peces de vidre: un vas de vidre bufat provinent d'Alexandria, d'època de Claudi, producte de luxe, i un fragment de vidre amb incrustacions d'or provinent de Síria, també d'època Alt-Imperial (S.A.M.M. 1980).
- Tot i que J.F. Clariana no les va identificar, lògicament doncs eren produccions no identificades encara aleshores, els dibuixos d'aquest autor permeten identificar l'existència de produccions de Laietania 1 al jaciment (fig. 36.3), uns productes de segon terç de s. I a.C.

FASES-CRONOLOGIA: El moment inicial del jaciment, corresponent al nivell III, ha estat situat per J. F. Clariana entre el 250-150 a.C. (CLARIANA 1981 p. 115), una cronologia que em sembla massa alta. Si observem els materials presents en aquest nivell podem observar la presència de tègula romana, una dada que ja pot fer baixar un xic la cronologia. Per altra banda els dos fragments de Campaniana A informes no permeten gaire precisió cronològica. Tenim peces més ben datades: *Kalathos* de pasta gris, una producció més aviat tardana, i la imitació de Campaniana (amb pasta de color marró, i engalba grisa), probablement ja de segona meitat del s. II a.C. o inicis del s. I a.C..

Aquesta datació pot veure's reforçada per la presència d'un conjunt de materials bastant homogeni aparegut en els estrats de l'abocador posterior: és tracta sobretot com a peces més significatives de les Formes Lamb. 36, Lamb. 31 i Lamb. 27 de la Campaniana A (produccions de segona meitat de s. II a.C.), amb un contexte (àmfora Itàlica, ibèrica pintada, àmfora ibèrica), molt significatiu.

La presència de Campaniana A Tardana, Campaniana B, i alguna producció de pasta grisa, encara que

apareguda en nivells d'abocament posteriors, ens marquen la continuïtat de l'assentament proper, el que confirma la cronologia dins l'ibèric tardà d'aquesta primera fase de l'assentament.

La continuïtat en les importacions de ceràmica fina del jaciment és ben clara, així com l'aparició sempre en aquests nivells d'abocament romans, de materials típicament ibèrics.

El nivell d'abocament (fase IIa) ens ve datada per la presència de T.S. Clara A. El nivell del possible forn ens ve datat per la presència de T.S. Sud-gal·lica com a producció més tardana.

Destaquem tan sols, ja per finalitzar, que els nivells arqueològics acaben a principis del s. II d.C., encara que s'ha trobat material posterior (T.S. Clara D estampillada, del s. IV d.C.) en els nivells superficials, afectats per treballs agrícoles.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballes superficials antigues. Excavació-sondeig de l'any 1974 a càrrec del S.A.M.M..

BIBLIOGRAFIA: S.A.M.M. 1977b nº 76, S.A.M.M. 1980, CLARIANA 1981, PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: La presència constant de materials ibèrics i republicans residuals en els estrats superiors, ja Alt-Imperials, ens mostra com aquests materials "residuals" reflexen d'una manera bastant fiable la presència de nivells arqueològics més antics, que en aquest cas han estat ben identificats. En altres jaciments aquests nivells inferiors anteriors no s'han pogut, o sabut, identificar, però la presència del material "residual" indicava la seva existència. Potser les construccions posteriors n'eliminaren els estrats, o potser les tècniques d'excavació d'aquell moment no permeteren identificar-los.

VALORACIO: El jaciment és d'un altíssim interès, doncs ens mostra una seqüència cronològica des d'uns nivells de l'ibèric final, fins nivells clarament Alt-Imperials.

Probablement l'indret fou en època ibèrica final, des de mitjans del s. II a.C. i fins els inicis del s. I a.C., un abocador (amb molta presència d'àmfora ibèrica, si bé no tenim referències a rebutjos de cuita), que és indicatiu de la presència propera d'un hàbitat ibèric d'aquest moment. En una fase posterior, que cronològicament pot ser immediatament posterior, s'excava el sauló i els nivells ibèrics, probablement per ubicar-hi un forn. Malauradament, però, tampoc coneixem quines produccions s'hi elaboraven, però cal pensar probablement en les primeres produccions d'àmfores vinàries romanes, que tenim testimoniades amb algunes vores de Laietana 1.

El que cal destacar, però, és la superposició de les dues estructures.

Sembla que l'indret fou especialment dedicat a servir d'abocador, sense habitar-s'hi, però el fet que al llarg d'un ampli període de temps es vagi a abocar les desferres al mateix indret, ben segur proper, indica la continuïtat d'ocupació del lloc. En aquest sentit, la presència d'un grafit ibèric i d'un posterior grafit llatí en el mateix jaciment pot ser un fet altament significatiu.

Tampoc podem oblidar la proximitat a aquest punt dels forns de la riera de St. Simó i les estructures de Ca la Madrona. Precisament el forn que directa o indirectament està testimoniada a Can Majoral, el del nivell IIB, comença a funcionar aproximadament quan els de la riera de St. Simó ho deixen de fer.

Finalment cal destacar la presència en aquest abocador de produccions de Laietana 1, un contenidor de ví aparegut a mitjans de s. I a.C. o potser una mica abans. La seva aparició en un jaciment de tradició indígena ha de ser valorat especialment.

Nº ORDRE: 14.11

NOM JACIMENT: Camí Fondo, prop Riera Sant Simó.

MUNICIPI: Mataró (Mapa nº 7).

SITUACIO: Al costat del camí fondo, a uns 350 m. abans d'arribar a la Riera de St. Simó, actualment dins l'actual casc urbà de Mataró. 70 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Paviment d'uns 15 m. de llargada, fet d'uns 30 cm. de gruix de grava pastada amb fang, sobre la que hi havia una capa d'argamassa de pedres petites i calç sobre la que decansava el paviment propiament dit. El paviment consistia en un paviment finíssim de calç amb terrissa trinxada, gairebé com sorra. Segons SERRA RAFOLS ET ALII (1945 p. 138) és un paviment d'*opus signinum*. M. Ribas destaca també la troballa a l'indret de fragments d'*opus ruderatum* (PREVOSTI 1981a p. 427-28).

DESCRIPCIO MATERIALS: SERRA RAFOLS ET ALII (1945 p.138) ja citaven a l'indret presència de ceràmica ibèrica i romana. M. Ribas hi troba ceràmica roja i grisa feta a torn (sandvitx?), sigil.lata i fragments d'àmfora. La T. Sigil.lata havia de ser o Sud-Gàl.lica o Hispànica (PREVOSTI 1981a p. 427-28).

FASES-CRONOLOGIA: Horitzó ibero-romà sense precisar.

ACTUACIONS REALITZADES: Treballes superficials.

BIBLIOGRAFIA: SERRA RAFOLS ET ALII 1945, S.A.M.M. 1977b n° 70, PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: PREVOSTI (1981a p. 429) cita la troballa a la Riera de St. Simó d'una moneda de Rhode, que sembla va apareixer en un punt indeterminat de la riera. Aquesta moneda podria provindre de qualsevol punt prop del curs de la riera (per exemple dels forns).

Respecte aquest jaciment, cal dir que està situat molt a prop de la vil.la dels Caputxins (n° 14. 17).

VALORACIO: No hi ha prou elements per pronunciar-se. Sols podem destacar la proximitat d'aquestes estructures a la vil.la dels Caputxins.

NO ORDRE: 14.12

NOM JACIMENT: Castell de Mata / Turó Onofre Arnau.

MUNICIPI: Mataró (Mapa n° 7).

SITUACIO: Dalt del Turó d'Onofre Arnau. 133 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: En aquest punt tenim dos tipus de notícies, unes que provenen d'actuacions antigues, i altres provinents d'excavacions recents:

- La primera notícia la dona PELLICER (1887 p. 220), que ens diu que : "La torre que queda parte en el día parece estar diciendo ser obra romana; el interior de la pared es de muy buena argamasa, mezcla de piedras echadas sin orden; pero cubre el exterior una sillería nada despreciable, de manera que la calidad de aquella obra es muy diferente y mucho mejor que la de otras cuyo origen se sabe ser de la Edad Media".

- Altres autors ens citen la presència d'estructures romanes i ibèriques a l'indret (citats per PREVOSTI 1981a p. 441): Serra Ràfols, l'any 1928, hi descriu restes d'habitacions ibèriques i romanes i sepultures amb troballes de ceràmica romana, gerros i monedes. M. Ribas diu en el seu arxiu que al mig d'una vinya situada dalt del turó es troben algunes pedres treballades que sens dubte són restes d'una construcció d'una relativa importància (pedres de 5 pams de llargada). M. Ribas interpreta aquesta construcció com les restes d'una forta torre romana, amb una superfície exterior feta amb pedres de gran tamany ben escairades disposades en filades horitzontals. Aquesta construcció fou reaprofitada en la construcció del Castell medieval. També M. Ribas va veure dalt del turó molta ceràmica ibèrica i romana.

- Aquestes notícies semblaven refutades per les excavacions dutes a terme per la S.A.M.M. el 1982 (S.A.M.M. 1982a p. 12). En aquestes excavacions s'excavà el vessant del turó, localitzant-se les estructures del castell, amb nivells del s. XIII-XV. Cal dir, però, que ja aleshores s'identificà un nivell IV de terres argiloses amb pedruscall on aparegué material molt escàs, del tipus ibèric.

- Aquesta troballa, però, s'ha verificat recentment. El 1991 Josep Anton Cerdà ha excavat a l'indret, però més cap el cim, localitzant sota nivells medievals tres grans blocs de pedra d'època romana. Es tracta de les restes d'una paret de considerable tamany, amb una disposició lleugerament curvilínea, associada a un estrat amb presència de ceràmica ibèrica i romana del s. I a.C.. Cal dir, però, que no apareguern uns nivells clars, sino més aviat restes d'estrat apareguts en llocs protegits (escletxes de la roca, etc.), preservats de la gran remoció i transformació històrica de l'indret (CERDA 1992).

DESCRIPCIO MATERIALS: En estudi per J.A. Cerdà. Es tracta d'un petit lot de materials, no massa abundant. Entre el conjunt s'hi troba (CERDA 1992):

- * Alguns fragments de Campaniana B, i potser B-oide.
- * T.S. Itàlica, aretina.
- * Ceràmica comuna ibèrica.
- * Comuna romana.
- * Fragments d'àmfora Itàlica.

- Cal destacar que en el curs d'elaboració de la Carta Arqueològica de la comarca es prospectà el turó, localitzant-se alguns fragments escassos de material ibèric (BURJACHS ET ALII 1987).

FASES-CRONOLOGIA: Tot i les limitacions d'un conjunt ceràmic tan escàs, provinent de les restes dels estrats antics arrassats, cal dir que és un conjunt homogeni, que ja hem anat trobant a molts altres jaciments. Si bé l'estrat ens ve datat per la presència de T.S. Itàlica (finals s. I a.C.), la presència d'un lot format per la Campaniana B, la ceràmica ibèrica i l'àmfora Itàlica ens remonta com a mínim, a manca de més dades, a la 1ª meitat del s. I a.C. el possible moment inicial del jaciment.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballes superficials antigues. Excavació de la S.A.M.M. del 1982, i de J.A. Cerdà el 1991.

BIBLIOGRAFIA: S.A.M.M. 1977b n.º 74, PREVOSTI 1981a, S.A.M.M. 1982a, BURJACHS ET ALII 1987, CERDA 1992.

OBSERVACIONS: El castell de Mata, o d'Onofre Arnau, fou arrassat en època moderna, i d'ell encara se'n

conserva algun material gràfic. El jaciment anterior fou arrassat en bona part pel mateix castell.

Es de destacar la forta coincidència entre les estructures descrites per M. Ribas, basament de grans pedres, i les restes trobades recentment, així com la descripció antiga de materials ibèrics i romans, també confirmada.

VALORACIO: El jaciment és d'una notable importància, doncs documenta una ocupació en un punt d'un interès defensiu considerable. Evidentment no tenim proves per verificar l'existència a l'indret d'un punt defensiu antic, però cal pensar que el punt domina perfectament el pas de la via Augusta a les portes d'*Iluuro*, i que no serà casual que aquí s'estableixi posteriorment el castell medieval de Mata, punt de control de tot aquest territori.

Aquesta possibilitat d'una torre de defensa antiga estava present no sols en articles d'història local, sinó en la mateixa memòria popular.

No oblidem tampoc que la via romana es construeix en època d'August, o com a mínim s'acondiciona, precisament en el moment que tenim datat l'estrat associat a aquesta estructura. La presència de materials de la meitat de s. I a.C., però, ja ens parla d'una probable ocupació anterior de l'indret.

Cal dir que les troballes efectuades recentment, si bé no permeten assegurar l'existència d'aquesta fortificació, si permeten confirmar l'existència d'unes estructures constructives al lloc, amb tres notables carreus mínimament desbastats. L'interès estratègic del punt, com a mínim des d'època republicana -però potser ja des d'època ibèrica- queda ben testimoniada.

NO ORDRE: 14.13

NOM JACIMENT: Carrer Floridablanca-Fortuny / Rajoleria Matas.

MUNICIPI: Mataró (Mapa nº 7).

SITUACIO: Al costat meridional de la carretera de Mata, a uns 400 m. d'*Iluuro*, on hi havia l'antiga rajoleria Matas. 35 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Restes poc clares d'habitació, i àrea de necròpolis.

El 1970 s'hi va descobrir dos paviments d'*opus signinum*, l'un sobre l'altre, fent un gruix de 25 cm. Sols es descobrí 1 m. de paviment. També en aquest sector es trobà el fonament d'una paret (PREVOSTI 1981a p. 430).

Hi ha una ampla zona de necròpolis, amb tombes de tègula, però també incineracions, sitges, àmfores. Es de destacar el descobriment d'algunes sitges plenes de desferres i molta ceràmica trossejada i àmfores (PREVOSTI 1981a p. 430). Cal destacar la troballa de diverses urnes cineràries, algunes reparades amb plom.

DESCRIPCIO MATERIALS: Com a materials provinents d'aquest indret coneixem l'existència de T. S. Sud-Gal·lica, T. S. Hispànica, T.S. Clara A, T.S. Clara D i T.S. Clara D estampada) (PREVOSTI 1981a p. 430-32). També s'ha trobat a l'indret una moneda d'*Ilduro*, una romana d'Adrià, una de Trajà i una de Constantí (PREVOSTI 1981a p. 430).

FASES-CRONOLOGIA: Probablement Alt-Imperial, si bé pot haver-hi algun indici anterior (paviments de *signinum*, moneda ibèrica, "sitges").

ACTUACIONS REALITZADES: Treballs superficials.

BIBLIOGRAFIA: S.A.M.M. 1977b n° 62, PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: Les sitges aparegudes, per la descripció dels materials del reompliment, no semblen d'origen funerari, sinó restes d'algun tipus d'hàbitat (que caldria relacionar amb els paviments i mur). Caldria saber si es tracta de veritables sitges, o més aviat es tractava de fosses de deixalles.

VALORACIO: Area de necròpolis d'*Ilduro*, però amb restes d'un hàbitat a l'indret. Hi ha alguns indicis que podrien retraure a una cronologia antiga (sitges?), però sempre en un terreny molt hipotètic. El jaciment té un nivell segur de s. I d.C.

NO ORDRE: 14.14

NOM JACIMENT: Can Gallifa.

MUNICIPI: Mataró (Mapa n° 7).

SITUACIO: Sud de Can Gallifa, sota el rectilini camí que ve del Castell de Mata passant per la carena del turó. 125 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: En aquest punt M. Ribas havia trobat restes molt desfetes d'un assentament: fragments de paviment de *testaceum*, pedres amb restes de morter, ceràmica comuna, àmfora, sigil.lata, etc. (PREVOSTI 1981a p. 478-79).

DESCRIPCIÓ MATERIALS: Prospectant la zona en el curs d'elaboració de la Carta Arqueològica, però, es localitzaren més materials: ceràmica comuna ibèrica, un fragment d'àmfora púnica, fragment de nansa d'àmfora Itàlica Dressel 1, àmfora tarraconesa, 2 fragments de Clara A i tègules (BURJACHS ET ALII 1987).

FASES-CRONOLOGIA: El material superficial pot englobar-se en un període cronològic des d'època republicana fins el s. II d.C.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballes superficials.

BIBLIOGRAFIA: S.A.M.M. 1977b nº 72, PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987, DEFAUS-MARTIN 1989.

OBSERVACIONS: Les troballes de M. Ribas semblen correspondre a una destrucció recent del jaciment, probablement corresponent a uns rebaixos efectuats prop de la masia. Per exemple hi ha un fragment de *testaceum* reutilitzat com a fonament d'un pal de tanca a la cruïlla entre el camí que va al Castell de Mata i el de la masia.

VALORACIÓ: No hi ha prou elements per valorar el jaciment. Sols podem dir que té una llarga cronologia, que comença en un moment republicà, i que per la seva proximitat a les estructures del castell de Mata podria estar-hi relacionat (els dos punts, a més, estan units per un camí ben rectilini).

Nº ORDRE: 14.15

NOM JACIMENT: Turó de Miró.

MUNICIPI: Mataró (Mapa nº 7).

SITUACIÓ: Al costat esquerre del Torrent de la Pólvora, prop del camí de la Geganta, al Sud de la Jardineria Pera. 50 m.s.n.m.

DESCRIPCIÓ ESTRUCTURES: En aquest indret s'ha identificat una àrea de necròpolis, així com restes d'estructures constructives...

- M. Ribas hi trobà restes de paviment de *signinum*, i restes de parets, tot molt destruït (PREVOSTI 1981a p. 333-335).

- Pel que fa a la necròpolis es localitzà una cova sepulcral, amb diverses cambres utilitzades com a enterraments. També un conjunt d'onze tombes de tègules (PREVOSTI 1981a p. 332-334).

DESCRIPCIO MATERIALS: Segons M. Ribas, a l'entorn de la cova hi trobà ceràmica ibèrica a mà, comuna ibèrica, Campaniana, comuna romana fina i grollera, algun vaset, dues lluernes i algun fragment de vidre. En tota l'àrea es trobà gran quantitat de tègula, ceràmica Campaniana i Sigil.lata (PREVOSTI 1981a p. 333-34).

FASES-CRONOLOGIA: Amplia cronologia, des d'època republicana fins l'Alt-Imperi i potser posterior.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballes superficials.

BIBLIOGRAFIA: S.A.M.M. 1977b n° 52, PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: El jaciment és a prop del jaciment anomenat "Camí de la Geganta" (n° 14.41), un hàbitat del període ibèric final situat al pla. Podria tractar-se de la seva necròpolis?

VALORACIO: Massa poques dades per pronunciar-se. La cova sepulcral podria ser d'una cronologia tardana, encara que els materials d'època republicana poden indicar un origen del lloc d'enterrament molt més antic.

N^o ORDRE: 14.16

NOM JACIMENT: Can Rafart.

MUNICIPI: Mataró (Mapa n° 7).

SITUACIO: Al peu d'un petit promontori, vessant esquerra de la Riera de Cirera, on hi havia l'antiga masia de Can Rafart, actual Camp d'Esports Municipal. 60 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: En construir-se el camp d'esports, l'any 1935, ja aparegueren gran quantitat de restes romanes, amb l'excavació d'un pou i altres restes de construccions (PREVOSTI 1981a p. 337-38). Anteriorment es coneixien unes referències a l'existència d'un columbari romà (notícia anònima del 1860, recollida per PREVOSTI 1981a p. 337). M. Ribas descriu les estructures identificades (PREVOSTI 1981a p. 339-341):

- Una sèrie d'habitacions arrengrerades, totes elles amb obertures a la façana principal, d'altres habitacions isolades al seu costat, separades per un pati i un espaiós camí empedrat que hi entrava. Una habitació era pavimentada amb *opus testaceum*. Les parets, d'un mig metre de gruix, estaven arrebossades i estucades. M. Ribas destaca com a

l'interior de la vil·la va descobrir-se una sitja, plena de desferres. Una de les habitacions tenia senyals oberts en el paviment per situar-hi els grans *dolia* i les àmfores. A la planta de M. Ribas (fig. 37.1) s'observa també una habitació pavimentada amb *signinum*, i un pati amb pilastres de secció quadrada, amb el camí empedrat al centre (atri? vestibul?).

- Al davant de la façana, a uns 5 m. de distància, hi havia un *lacus*, rectangular, amb un bordó en *opus signinum* (fig. 37.2). Al seu costat hi havia un pou.

- Al costat de l'edifici es descobriren 14 tombes de tègules agrupades. Junt amb les sepultures de tègules hi havia dues sitges amb urnes cineràries contenint cendres i restes de carbó vegetal. Les sitges eren de forma esfèrica, 1.60 m. de fons per 1.5 m. de diàmetre màxim. Una sitja tenia tres urnes, i l'altra quatre. A l'entorn de les sitges hi havia unes altres 8 urnes cineràries fetes a mà.

- A la part alta de la vil·la aparegué un forn (fig. 37.3), i prop seu un cup per a l'elaboració del vi (amb la cavitat hemiesfèrica en el paviment de *signinum*).

Tot el conjunt descrit per M. Ribas, amb presència de *lacus*, pou, *dolia*, etc., constitueix un clar exponent de nucli funcional.

DESCRIPCIO MATERIALS: Els materials conservats d'aquest jaciment són els següents (PREVOSTI 1981a p. 344-356):

Ceràmica fina:

* T.S. Aretina (3.7 % cer. fina); T.S. Sud-Gal·lica (44.4 % cer. fina); T.S. Hispànica (13 % cer. fina); T.S. Clara A (22.2 % cer. fina); T. S. Clara C (11.1 % cer. fina); T.S Hispànica tardana (1.8 % cer. fina); T.S. Clara D (1.8 % cer. fina); (TOTAL CERAMICA FINA: 54 FRAGMENTS).

Ceràmica comuna:

* Ibèrica a torn: 1 tassa mab nanses amb estries a la panxa, de tradició ibèrica (com de grisa emporitana); 2 vores imitació de ceràmica campaniana, 1 peça tipus V. 22.

* Ceràmica a mà: 1 urna feta a mà trobada a la tomba n° 2.

* Pareds fines: Mig fons de cubilet F. Mayet I, II o III.

* Comuna romana: destaquen entre molts altres els tipus V. 1, 4 unguentaris tipus V. 63, i un fragment de morter tipus V. 7 (trobat a la sitja n° 2).

* Amfora romana: 1 frag. d'àmfora Dressel 1B o Pascual 1.

Altres objectes:

* Diversos instruments i utensilis de bronze.

* 1 fusaiola bitroncocònica de 2.5 cm. d'alt; 1 fusaiola bitroncocònica de 1.5 cm. d'alt; 1 fusaiola de terrissa trobada a l'enterrament n° 3.

- * 1 pes de teler trobat a l'enterrament n° 3.
- * 248 agulles, punxons i paletes d'os.
- * Diversos vasos de vidre, alguns treballats a la mola.
- * Fragments de gresols amb pasta vítrea fosca i uns ingredients d'arenes triades que fan pensar en la possibilitat d'una producció local d'un forn de vidre.
- * 1 fragment de làpida de marbre blanc amb les lletres PA (funerària, estudiada per FABRE ET ALII 1984 p.160).
- * Dues escultures en marbre: un cap d'adolescent d'època antoniniana, i un tors femení, potser una Venus.
- * Una gerra amb grafit llatí.
- * Una moneda ibèrica gastada partida pel mig, apareguda a l'enterrament n° 5.

D'aquests materials descrits per M. Prevosti cal destacar la peça de la figura 37.3, que si bé es descriu com una forma V. 22, sembla que també pot considerar-se una imitació de Campaniana Lamb. 27c (forma ja tardana). També cal destacar algunes altres peces publicades per M. Prevosti, que semblen correspondre a produccions ibèriques de tècnica tardana (fig. 37.4), entre les quals una peça de doble vora de tradició ibèrica (fig. 37.5).

A part dels materials inventariats, es coneixen diversos materials apareguts a l'excavació, referenciats a les publicacions:

- Es coneix l'existència de diversos materials que podríem considerar indicatius d'un cert luxe: peces de columna de pedra de 45 cm. de diàmetre, rajoles de marbre blanc i negre, retes de mosaic d'*opus marmoreum*, rajoles d'hipocauste, etc. (PREVOSTI 1981a p. 341).

- M. Ribas recull la dada que els materials més antics apareguts consistien en ceràmica Campaniana, alguns fragments de peces de ceràmica de fabricació indígena i d'àmfores d'època republicana, dues monedes amb inscripció ibèrica, una de Cesse i l'altra de Lauro; suposant una època de fundació propera a la d'Iluro (PREVOSTI 1981a p. 342).

- En una publicació recent (RIBAS 1988 p. 234), M. Ribas publica una serie de grafitis apareguts sobre ceràmiques romanes, alguns pertanyents a Can Rafart (fig. 37.6). Entre aquests grafitis apareguts a ceràmiques romanes de Can Rafart, els n° 5 i 7 corresponen a clars grafitis ibèrics (signe "Ti").

FASES-CRONOLOGIA: Es molt difícil establir una cronologia del jaciment a partir d'una informació tan fragmentària. Si fem cas de les dades de M. Ribas (de fet és ell qui transmet practicament tota la

informació), el jaciment té un origen republicà. La pervivència fins època Baix-Imperial del jaciment és clara.

El problema està en que el material republicà que coneixem apareix sobretot a l'àrea de les sitges sepulcral, amb les incineracions en urna, etc. Es cert que també tenim referències a sitges, però no es clara la seva filiació. Podria per tant el material antic pertanyer solament a l'àrea de necròpolis, i no propiament a l'assentament (l'estructura més antiga del qual pot ser el paviment de *signinum*).

De tota manera el conjunt material publicat, tot i parcial, mostra un notable volum de materials de tradició ibèrica, tardans, possiblement ja de ben entrat s. I a.C.

ACTUACIONS REALITZADES: Excavació de l'any 1935, en construir-se el camp d'esports.

BIBLIOGRAFIA: S.A.M.M. 1977b nº 71, PREVOSTI 1981a, FABRE ET ALII 1984, BURJACHS ET ALII 1987, RIBAS 1988.

OBSERVACIONS: Els materials de les incineracions, amb les urnes fetes a mà, la moneda ibèrica partida, i les fusaioles, pertanyen a un contexte cultural ibèric (la presència de fusaioles en sepulcres ja s'observa a Dos Pins o a Can Modolell-Miralles, per exemple). El problema és saber si aquests enterraments (uns 15) estan relacionats amb l'assentament. De fet, la situació de les tombes en tègula junt a aquestes incineracions així ho deixa entendre (l'àrea de necròpolis perviu).

La troballa de ceràmiques romanes (no sabem quines) amb grafit ibèrics, així com les referències de M. Ribas a Campanianes, àmfores republicanes i ceràmica ibèrica sembla també recolzar la relació entre la necròpolis ibèrica i les estructures constructives.

VALORACIO: Estem davant d'un assentament romà de tipus funcional, que pot correspondre perfectament a la *pars rustica* d'una *villa*, de la qual coneixem alguns materials luxosos que podrien provindre de l'àrea *urbana*. De nou, però, una estructura d'aquest tipus té situat a prop seu un precedent indígena, en aquest cas uns enterraments. La falta de confirmació d'estructures d'hàbitat del moment republicà, però, no permeten esclarir si es tracta d'un assentament republicà de tradició ibèrica (ibèric final) amb pervivència Alt-Imperial, o bé una simple àrea de petita necròpolis ibèrica (que d'altra banda testimoniarà l'existència d'un petit grup d'ibers a l'indret). La presència de ceràmiques romanes amb grafit ibèrics sembla recolzar la presència d'indígenes habitant el lloc.

Nº ORDRE: 14.17

NOM JACIMENT: Vil.la dels Caputxins.

MUNICIPI: Mataró (Mapa nº 7).

SITUACIO: Lleu elevació entre dues rieres, actualment a la part alta de Mataró, entre el C) Sant Salvador i el costat oriental del cementiri municipal. 80 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: La vil.la dels "Caputxins" presenta dues edificacions sobreposades ben clares (fig. 38.1):

- De la primera subsisteix un paviment d'*opus signinum* i algunes parets (d'uns 50 cm. de gruix) bastides amb una tècnica d'aparell poligonal o *opus incertum*, a base de pedres de granit, enganxades amb morter de calç, procurant que la cara plana sigui la que dona a l'interior de l'habitació (S.A.M.M. 1977b p. 59). Aquestes restes estan orientades diferentment que les altres parets descobertes, posteriors. Aquestes estructures es daten en època Alt-Imperial (PREVOSTI 1981a p. 426).

- Correspon a la planta persistent, o sigui de la segona vil.la, amb parets de tècnica semblant a la de l'anterior, però un xic menys depurades. Les parets estaven arrebossades amb morter de calç, i feien de 40 a 60 cm. de gruix. Són estructures ja d'època Baix-Imperial. Encara hi ha una fase constructiva posterior (S.A.M.M. 1977b p. 59).

En les seccions aportades pels excavadors (figs. 38.2) es poden veure algunes estructures excavades al sauló que podrien correspondre bé a alveols per dipositar *dolia*, o bé a fons de sitges, encara que la primera hipòtesi sembla més versemblant.

- A aquest assentament ha de correspondre també el forn de planta circular de 2 metres de diàmetre que a la "Carta Arqueològica de España" es situa a prop del cementiri actual, a una vinya (SERRA RAFOLS ET ALII 1945 p. 139). Aquest forn, prop del cementiri, ha de correspondre a una dependència d'aquesta vil.la.

DESCRIPCIO MATERIALS: El material provinent d'aquest jaciment ha estat estudiat i inventariat per M. Prevosti (PREVOSTI 1981a p. 361-425), que diferencia els diversos nivells i àmbits on ha aparegut el material. Donat, però, que els materials apareixen barrejats en estrats d'una àmplia cronologia (sols s'ha pogut diferenciar estrats amb material republicà i Alt-Imperial, dels que presenten material republicà, Alt-Imperial i Baix-Imperial) donarem un resum global dels materials trobats, amb

especial menció dels d'època republicana (sempre apareguts en estrats de cronologia posterior):

Ceràmica fina:

* Campaniana A: documentada forma Lamb. 5, així com fragments informes de Campaniana A Tardana (2.6 % ceràmica fina).

* Campaniana B: documentades les formes Lamb. 1, Lamb. 2-3, Lamb. 3, Lamb. 4, Lamb. 5, Lamb. 8 (12.7 % cer. fina).

* T.S. Aretina (14.0 % cer. fina); T.S. Sud-Gal·lica (4.6 %); T.S. Hispànica (16.9 %); T.S. Clara A (31.9 %); T.S. Clara C (2.3 %); T.S. Clara lucente (2.3 %); T.S. Clara D (8.5 %); T.S. Clara D estampada (1 %); T.S. Clara grisa estampada (2.3 %). (TOTAL CERAMICA FINA: 307 frags.).

Ceràmica comuna:

* Imitació de Campaniana: 1 frag. vora ceràmica comuna imitant la Campaniana; 1 frag. imitació Campaniana, amb engalba negra, que s'assembla a la forma de la A Lamb. 42, de pasta grisa molt dolenta; 1 vas similar, pasta grisa amb engalba negra; 12 frags. d'imitació Campaniana B, F. Lamb 1, en ceràmica negra brunyida (PREVOSTI 1981a p. 412)..

* Comuna ibèrica: 1 frag. vora d'olla sense vora amb nansa foradada (fig. 38.3); 1 frag. vora d'olla de boca acanalada (fig. 38.4); 3 frags. informes de pasta sandvitx; 1 frag. vora de plat pintat de vermell (color d'ibèrica pintada).

* Grisa emporitana: 7 frags. informes; 1 frag. retallat en forma de fitxa.

* Comuna romana: documentades nombroses formes, entre les quals la V. 1.

* Parets Fines: globelets de parets sorrenques.

* Amfora púnica: 5 fragments d'amfora púnica.

Altres materials:

* 1 molí a palmenti.

* Restes constructives: tègules, imbrex, fragments de paviment de *signinum* (alguns dels quals de color rosat).

* Restes de *dolia*.

* 2 *pondera*.

* 1 fragment de pasador en "T" ibero-romà.

* 1 projectil de fona, en plom.

* 5 monedes ibèriques (*Cesse, Eso, Segia, Bolscan, Iltirda*), i dues romanes (*Undicescen, Ilerda*).

FASES-CRONOLOGIA: Estratigràficament, la cronologia més antiga de les estructures descobertes pertany al moment Alt-Imperial (segons els diversos autors, s. I o bé s. II d.C.). Es evident, però, que hi ha un lot de materials, que persistentment es repeteix en l'inventari dels materials a tots els estrats i a totes les habitacions, que té una cronologia ben anterior. Es tracta d'un conjunt amb presència d'escassa Campaniana A, un bon nombre de Campaniana B (amb diverses formes documentades), i un petit conjunt de materials ibèrics. Aquest material té una

cronologia clarament republicana, probablement d'inicis de s. I a.C..

J. Sanmartí ha destacat que alguns dels materials recollits per Prevosti poden tenir una cronologia dins l'ibèric ple (SANMARTI 1986 p. 431-32). Concretament es refereix a la vora amb agafador perforat que pertany a una urna d'orelletes perforades de ceràmica ibèrica a torn (fig. 38.3), i un fragment de vora acanalada (fig. 38.4). Per J. Sanmartí podrien indicar un hàbitat de plana, o fins i tot una àrea de necròpolis.

Cal pensar, però, que el fragment de vora acanalada pot ser perfectament de cronologia ibèrica final. El fragment d'urna d'orelletes perforades, en canvi, si que pot ser del s. III a.C., si bé sembla que hi ha algun cas de cronologia més tardana. En tot cas és una peça que sembla que fora de contexte (més aviat és utilitzada com a urna cinerària) i única.

El que sembla possible és que l'assentament romà Alt-Imperial tingués un precedent de tradició indígena, probablement un petit hàbitat de plana.

Pel que fa al final de la *villae*, aquesta presenta dos fases constructives en època Baix-Imperial, així com material ja del s. IV-V d.C., el que indica una notable vitalitat i, lligada amb ella, una llarga pervivència.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballes antigues fortuïtes. El 1968 la S.A.M.M. hi efectuà treballs. El 1970 s'excavà un bon sector de l'assentament, excavació dirigida per F. Gusi.

BIBLIOGRAFIA: S.A.M.M. 1977b n.º 46, MARTI 1979, PREVOSTI 1981a, SANMARTI 1986, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: El problema principal d'aquest jaciment és que coneixem un nombrós grup de materials republicans, però en canvi estratigràficament sols s'han pogut trobar nivells Alt-Imperials. Què cal fer amb aquests materials republicans, ibèrics i romans?. Es clar que són materials residuals (és a dir, estan fora del seu contexte estratigràfic), però això no vol dir que no tinguin cap valor. La seva generalitzada presència en la pràctica totalitat d'estrats i d'habitacions de la vil.la indica quelcom més que una presència "residual". No són materials rodats, i a més són d'una notable homogeneïtat. Penso que han de provindre d'algun tipus d'estructura que, en el s. I-II d.C., fou destruïda per construir-hi a sobre, o ben a prop, la vil.la. Crec que aquesta és la hipòtesi més versemblant per explicar la seva presència en conjunts arqueològics tancats al s. I-II d.C., com són els nivells de la primera construcció de la vil.la.

VALORACIO: De nou trobem una vil·la romana, o almenys un assentament rústic de clara filiació romana, amb presència de materials republicans, i entre ells un bon conjunt d'ibèrics. També de nou aquests materials no apareixen en un contexte estratigràfic clar, sinó barrejats en nivells posteriors. Caldrà anar pensant, doncs, què signifiquen aquests precedents que tan sovint trobem en aquestes *villae* Alt-Imperials, unes *villae* que en molts casos, com aquest, tenen ben a prop un forn.

NO ORDRE: 14.18

NOM JACIMENT: Paratge Ribalta / Entre Can Palauet i el Camí del Mig.

MUNICIPI: Mataró (Mapa nº 6).

SITUACIO: Vessant esquerre de la riera d'Argentona, dins el veïnat mataroní de Cerdanyola, a l'actual Ronda exterior (o camí del Cros). 55 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Al paratge Ribalta aparegueren uns materials sense estructures en fer uns rebaixos de terres. Uns 300 m. més al Nord M. Ribas va assenyalar l'existència d'unes restes arquitectòniques que atribuï a una vil·la (PREVOSTI 1981a p. 319-20).

DESCRIPCIO MATERIALS: Un fragment d'àmfora ibèrica, ceràmica comuna romana i dos fragments de T.S. Sud-Gàl·lica (PREVOSTI 1981a p. 319).

FASES-CRONOLOGIA: No hi ha prou elements per pronunciar-se. Hi ha elements del s. I d.C., amb possibilitat d'elements anteriors.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballa fortuïta.

BIBLIOGRAFIA: S.A.M.M. 1977b nº 47, PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: Al costat occidental del Camí del Cros hi ha un descampat on es pot recollir algun fragment escàs de ceràmica ibèrica. El lloc és molt proper al Camí del Mig.

Aquest indret on ha aparegut el material està situat a pocs centenars de metres del jaciment anomenat "Entre Can Palauet i el Camí del Mig" (PREVOSTI 1981a p. 320), d'on podria provindre el material (seguint el pendent i el curs de la riera d'Argentona). D'aquest jaciment sols sabem que M. Ribas la considerava una vil·la, per les restes arquitectòniques que en va veure (RIBAS 1952 nº 49).

VALORACIO: La presència de material no implica l'existència d'un jaciment. De tota manera en aquest sector es coneixen alguns altres jaciments que podrien coincidir cronològicament amb aquests materials. El que sembla clar és que es tracta d'un dels sectors de plana més amplis existents a la comarca, en el qual sembla clar que han de sovintejar els testimonis d'un freqüentació del lloc en època ibèrica i romana.

Nº ORDRE: 14.19

NOM JACIMENT: Jardineria Bada / Col·legi dels Salesians.

MUNICIPI: Mataró (Mapa nº 6).

SITUACIO: Sector situat al peu del turó del Molí del Vent, en el vessat de Ponent i Meridional. 60 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Diverses troballes, que poden unificar-se en un únic jaciment:

- Restes d'habitació, delimitant cinc o sis habitacions (fig. 39.1), amb una paret d'uns 18 m. de llargada. Hi havien restes de paviments ordinaris, de *signinum* (PREVOSTI 1981a p. 326-27).
- Al costat del col·legi dels Salesians s'hi va trobar enterraments en urnes i tègules. També hi havia referències a mosaics (PREVOSTI 1981a p. 327).

DESCRIPCIO MATERIALS: M. Ribas recollí a la zona d'estructures d'hàbitat ceràmica comuna i T.Sigil.lata. Dibuixa algunes peces, una de les quals sembla de tradició indígena (fig. 39.2). També tenim la referència a urnes cineràries i, darrera els Salesians, s'hi trobaren un fragment de T.S. Aretina i un de T.S. Sud-Gàl·lica (PREVOSTI 1981a p. 326-328).

FASES-CRONOLOGIA: Finals de s. I a.C. i s. I d.C.. La referència a tombes en tègula pot indicar una pervivència superior.

ACTUACIONS REALITZADES: Excavació antiga de M. Ribas i troballes superficials.

BIBLIOGRAFIA: S.A.M.M. 1977b nº 48, PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: Ja els membres de la S.A.M.M: consideren que totes aquestes troballes han de correspondre a un únic jaciment (S.A.M.M. 1977 p.64).

VALORACIO: Assentament d'època probablement Augustea,
difícil de clasificar per la pobressa d'informacions
que tenim.

NOM JACIMENT: Prop del Torrent de la Pólvora.

MUNICIPI: Mataró (Mapa nº 7).

SITUACIO: Entre el Torrent de les Valls i el Torrent de la Pólvora. Actualment queda entre els C) Toledo i el C) Cáceres. 110 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: M. Ribas localitzà aquí restes d'habitacions, de les quals dibuixà una planta (fig. 40), on s'hi veuen almenys sis habitacions (PREVOSTI 1981a p. 446-47). Les parets corren en direcció N.E.-S.O. i N.O.-S.E, encara que no són d'una ortogonalitat perfecta. Una de les habitacions estava pavimentada amb *opus signinum*, i en una altra hi havia restes d'una habitació amb paviment de rajoles de terra cuita quadrades de 55 cm. per 55 cm.. En un racó d'una altra, s'hi observa un retall circular en el sauló (clot de *dolium*?). Prop d'aquestes habitacions s'hi va trobar també un dipòsit recobert d'*opus signinum* i sepultures.

DESCRIPCIO MATERIALS: Coneixem a través dels dibuixos, fotos o referències de M. Ribas, els següents materials (PREVOSTI 1981a p. 447-448):

Ceràmica fina:

- * Campaniana B: un vas F. Lamb. 3, 1 frag. peu Lamb. 1, 1 frag. plat Lamb. 7.
- * T.S. Sud-Gàl·lica o T.S. Hispànica (4 frags.).

Ceràmica comuna:

- * Ibèrica comuna.
- * Comuna romana.
- * Amfora romana: 1 frag. amb marca P, i molts altres frags. desconeguts.

Altres materials:

- * Tègula, *dolia*.
- * Restes de conducció de plom.
- * Fragments de marbre blanc tallats com rajoles d'un paviment.
- * Una moneda romana de finals del s. IV d.C.

Es molt interessant la descripció que fa M. Ribas del material aparegut: "(...) és una de les poques vil·les d'Iluro que ofereix ceràmica campaniana. Cal observar que a molta profunditat, sota les restes de la vil·la, apareixen fragments de ceràmica ibèrica junt amb altres de campaniana; això i la seva situació al cim d'un turó ens fa creure que aquest lloc devia ésser habitat pels ibers" (PREVOSTI 1981a p. 446).

FASES-CRONOLOGIA: La descripció de M. Ribas indica clarament l'existència d'un estrat fundacional amb material ibèric i ceràmica Campaniana. La única ceràmica Campaniana que coneixem és la Campaniana B,

amb formes ja clarament d'inicis del s. I a.C. (Lamb. 1). La datació inicial del jaciment, doncs, cal situarla en aquest moment, inicis del s. I a.C.. La pervivència del jaciment, almenys fins al s. I d.C., també sembla clara.

ACTUACIONS REALITZADES: Excavacions antigues de M. Ribas.

BIBLIOGRAFIA: S.A.M.M. 1977b nº 53, PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: La presència de Campaniana B, i absència de Campaniana A, en un contexte que M. Ribas no dubta a qualificar d'ibèric, marca probablement el moment de reassentament del món ibèric final en uns assentaments que perviuran almenys fins l'Alt Imperi.

VALORACIO: Cal pensar que estem davant d'un assentament d'origen ibèric, fundat ja en el s. I a.C., que perviu fins almenys el s. I d.C., i que arriba a tenir algunes característiques (conducció de plom, utilització del marbre, etc.) ja plenament romanes. De nou, caldrà explicar aquest precedent indígena de l'assentament. Probablement es tracta d'un exemple bastant bo d'un nucli ibèric reassentat al s. I a.C., que ha entrat ja definitivament a formar part de les noves estructures d'explotació del territori imposades pel nou món romà.

Nº ORDRE: 14.21

NOM JACIMENT: Vivers Municipals.

MUNICIPI: Mataró (Mapa nº 7).

SITUACIO: Petit turó entre el Torrent de les Valls i la Riera de Cirera. A la vora del Camí dels Contrabandistes, prop del pla de les Valls. 160 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: M. Ribas descobrí el lloc. En dibuixà una planta (fig. 41.1), on es veu una habitació i part d'una altra. Les parets corren en direcció N.E-S.O. i N.O.-S.E.. S'hi veu una porta tapiada i les restes d'una conducció anterior a l'habitació present. Es veuen parets refetes amb pedres sense calç, un paviment fet de trossos de tègules, i un massís quadrat de formigó de pedres i calç al centre, elements que fan pensar en una dependència funcional (PREVOSTI 1981 p. 454-55).

DESCRIPCIO MATERIALS: Dels materials apareguts en aquest jaciment en tenim diverses referències:

- M. Ribas cita entre les restes de la vil·la: "molta quantitat de fragments d'*opus testaceum*, ceràmica grollera i fina, un fragment d'àmfora amb la marca N dins un rectangle, moltes pedres (algunes treballades), ceràmica campaniana i algun fragment de ceràmica feta a mà que sembla ibèrica (...)" A més dibuixa un fragment de sigil·lata i un vas fet a mà, de pasta marró (fig. 41.2). Aquest vas fet a mà és de clara tradició ibèrica.

- C. Martí i altres membres de la S.A.M.M. van efectuar diverses troballes de material superficial en aquest sector del Pla de les Valls i el veïnat de Cirera (S.A.M.M. 1974), que cal posar en relació amb aquest assentament. Es tracta dels següents materials:

Ceràmica fina:

* Campaniana A: Llàntia de Campaniana A, que si bé C. Martí havia datat dins una cronologia de 2ª meitat de s. III a.C. (MARTI 1978b p. 86-87), J. Sanmartí considera que ha de ser datada en el s. II a.C., i fins i tot dins la 1ª meitat del s. I a.C. (SANMARTI 1986 p. 430-31). Aquesta datació més baixa lliga perfectament amb el reste de material trobat; 2 frags. de fons de Campaniana A.

* Campaniana B: 1 frag. Forma Lamb. 5; 1 frag. fons; 2 frags. indeterminables.

* T.S. Clara A.

Ceràmica comuna:

* Comuna romana: vora fumada, llàntia de voluta.

* Fragment de vora de bol de cuina, amb nansa d'orella, estriada. Pasta negra amb quars barrejat.

* Àmfora romana: 2 frags. d'àmfora Dressel 1; 1 pivot d'àmfora indeterminable.

* Fragments de *dolia*.

- Prospectat el lloc en el curs d'elaboració de la Carta Arqueològica de la comarca s'hi trobà en superfície: Ceràmica ibèrica, un fragment de T.S. Sud-Gàl·lica (Drag. 27), àmfora tarraconesa, fragments de tègula.

FASES-CRONOLOGIA: El jaciment té una clara fase republicana, amb Campaniana A i B que ens pot indicar un moment de finals de s. II a.C. o inicis del s. I a.C.

La pervivència Alt-Imperial del jaciment és també clara.

ACTUACIONS REALITZADES: Estudis antics de M. Ribas. Prospeccions superficials més recents.

BIBLIOGRAFIA: S.A.M.M. 1974, S.A.M.M. 1977b nº 54, MARTI 1978b, PREVOSTI 1981a, SANMARTI 1986, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: En l'elaboració de la Carta Arqueològica de la comarca, la presència d'un grup de materials de filiació romana i un altre de filiació ibèrica en el mateix indret portà als investigadors a separar un teòric nucli ibèric del romà. Com ja hem anat veient a molts altres jaciments, la presència d'aquests dos conjunts de materials en un mateix indret és molt freqüent. L'amplia generalització d'aquest fenomen necessita una interpretació global, que sols pot trobar-se si considerem els materials ibèrics (ibèric final, ja amb materials romans com la tègula, per exemple) com a restes de la fase més antiga d'aquell assentament.

VALORACIO: El conjunt material present en aquest jaciment (Campaniana A i B, ceràmica ibèrica a torn i a mà, tègula romana), pot ser considerat com el conjunt arqueològic que acompanyava a aquests assentaments del moment republicà, embrions dels posteriors assentaments Alt-Imperials, que no sempre seran vil·les -com en aquest cas, que estem davant un assentament funcional bastant modest-).

Nº ORDRE: 14.22

NOM JACIMENT: Fàbrica Massana / Davant de Can Colomer.

MUNICIPI: Mataró (Mapa nº 6).

SITUACIO: Sud del Camí del Mig, sobre l'A-19, no massa lluny de la Riera d'Argentona, al Pla d'en Boet. Actual fàbrica Massana. 25 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: En construir-se la fàbrica el 1967 es posaren al descobert diverses estructures, amb parets i paviments d'*opus signinum* (PREVOSTI 1981a p. 316). S'hi van veure grans fragments d'àmfores i dolia, així com diverses sitges, una de les quals va ser dibuixada per M. Ribas (fig. 42). En el dibuix es poden veure les restes d'una habitació: un paviment de *signinum* associat a una paret, i, a un nivell inferior, una sitja. Tal i com indica Ribas al croquis, la sitja estava plena de terra, amb fragments de ceràmica Campaniana, comuna, restes de tègula i de paviment de picadís (*signinum*).

DESCRIPCIO MATERIALS: A través dels dibuixos i les descripcions de M. Ribas coneixem l'existència dels següents materials (PREVOSTI 1981a p. 316):

- * Campaniana B: 1 frag. de peu forma Lamb. 1; 1 frag. peu.
- * Ceràmica comuna: 1 frag. imitació ceràmica fina; 2 frags. olles tipus V. 1; 1 frag. gerra V. 44; 1 frag. fons (fig. 50.3).

FASES-CRONOLOGIA: L'amortització de la sitja sembla poder-se datar dins el s. I a.C., especialment a principis d'aquest segle (Campaniana B), si bé els altres materials del reompliment no són gaire clars. De fet practicament no tenim informació per dir res més, excepte que l'assentament hagué de tenir dues fases, una que funcionà amb la sitja, i una segona on s'amortitzà la sitja i probablement es construí a sobre un paviment de *signinum* (l'habitació pavimentada sembla que podia arribar fins la sitja, tot i que la construcció ha estat arrassada).

ACTUACIONS REALITZADES: Troballes fortuïtes en construir-se una fàbrica l'any 1967.

BIBLIOGRAFIA: PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: Encara que la superposició, i per tant la relació, entre la sitja i l'habitació no pot ser demostrada amb seguretat, la proximitat i la relació de cotes existent entre les dues estructures permet relacionar-les d'aquesta manera. El que és clar és que la sitja s'amortitza amb materials ja clarament romans (paviment de picadís, tègula, Campaniana B), i que per tant és ben possible l'encavalgament cronològic de les dues estructures (la sitja s'amortitza amb restes d'una construcció de tècnica romana).

VALORACIO: Aquest assentament amb tècnica constructiva romana (paviment de *signinum*) té un clar precedent indígena, amb l'existència d'unes sitges ibèriques al seu costat. La sitja que coneixem podria amortitzar-se a principis del s. I a.C., i ja hi ha materials constructius romans en l'amortització. Cal pensar, doncs, que hi ha una continuïtat entre l'assentament constatat per la sitja, i l'habitació pavimentada amb *signinum*. Estem, de nou, davant un hàbitat d'època romana, amb un probable precedent indígena.

NO ORDRE: 14.23

NOM JACIMENT: Camí dels Contrabandistes prop de la Riera de Cirera.

MUNICIPI: Mataró (Mapa nº 7).

SITUACIO: Sota el Camí dels Contrabandistes, entre la Riera de Cirera i el Camí de les sureres, al Sud de Can Dorí. 165 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Hi ha restes d'un hàbitat i un forn (PREVOSTI 1981a p. 453):

- En la planta de l'hàbitat dibuixada per M. Ribas (fig. 43) es poden observar les restes d'unes parets, indicatiu de quatre habitacions. Una d'elles estava pavimentada amb *signinum* i tenia dues grans pedres de granit treballades, que M. Prevosti interpreta com a pedres de premsa. També es trobaren restes de paviment de *testaceum* i d'*opus marmoreum*, amb peces blanques i negres (cal pensar en un mosaic).

- Al costat de l'hàbitat hi havia les restes d'un forn romà de planta circular. El diàmetre interior del forn era de 1.65 m.. Estava construït d'una sola peça amb terra pastada formant parets entre 15 i 25 cm. de gruix.

DESCRIPCIO MATERIALS: Sols sabem per M. Ribas que hi havia abundant ceràmica, àmfora, *dolia* i tègules, amb alguns vasos fins a torn i sigil.lata amb relleus. Es cita també un fragment de làpida de marbre amb restes de lletres, restes d'estucs pintats i una moneda de Constantí (PREVOSTI 1981a p. 453).

FASES-CRONOLOGIA: El jaciment té una fase Alt-Imperial, però potser l'existència d'una habitació pavimentada amb *signinum* sigui indicatiu d'una cronologia un xic anterior.

ACTUACIONS REALITZADES: Estudis de M. Ribas.

BIBLIOGRAFIA: PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: No coneixem practicament res del material aparegut.

VALORACIO: Es difícil valorar el jaciment donada la pobresa d'informacions que tenim. Sembla tractar-se d'un sector funcional (una possible premsa) d'un assentament de cronologia Alt-Imperial segura. Pot pensar-se en una cronologia una mica anterior. Poc clar, però.

NO ORDRE: 14.24

NOM JACIMENT: Roca Fonda.

MUNICIPI: Mataró (Mapa nº 7).

SITUACIO: Marge Occidental de la Carretera de Valldeix, davant l'actual cementiri de cotxes. Actual plaça del pintor Cusachs, cantonada Nord de la carretera de Can Bruguera, a 125 m. de la riera de St. Simó, a la part baixa del Turó de Vista Alegre i el Pla dels Capellans. 90 m.s.n.m.

DESCRIPCIÓ ESTRUCTURES: Es coneixien restes pertanyents a un assentament romà. La S.A.M.M. hi dugué a terme una excavació en la que es van descobrir unes restes que semblaven pertanyer a un petit *Iacus*, algunes restes d'edificació i una sitja possiblement alto-medieval (PREVOSTI-CLARIANA 1990 p. 24). Les restes foren tapades. Al marge de la Carretera, però, s'hi podia veure un paviment d'*opus signinum* tallat per la construcció de la carretera (BURJACHS ET ALII 1987).

Aquestes restes foren destruïdes el 1988 en acondicionar-se la via pública.

L'excavació del S.A.M.M. (fig. 44) identificà en el sector 1 un petit aljub realitzat en obra de mamposteria, de pedra i cal, seguint la tècnica de l'*opus caementicium*, i recobert en el seu interior per *opus signinum*. en el seu centre hi havia una lleugera concavitat circular per facilitar la recollida de líquids.

En el sector 2, a pocs metres, aparegueren restes de fonaments de murs orientats en sentit Nord-Sud. En aquest mateix sector es va exhumar el fons d'una sitja, excavada a la roca natural, de sauló o granit descompost (sector 3).

DESCRIPCIÓ MATERIALS: No es van trobar estrats netament romans, sinó que sempre va sortir ceràmica medieval en ells. Els materials, doncs, es trobaven barrejats (BURJACHS ET ALII 1987).

Recentment aquests materials han estat publicats (PREVOSTI-CLARIANA 1990 p. 24-26):

Sector 1 :

Ceràmica fina:

* 1 frag. informe T.S. Sud-Gal·lica.

Ceràmica comuna:

* Comuna ibèrica: 12 frags. informes pasta sandvitx.

* Comuna romana: 6 frags. informes.

* Àmfora ibèrica: 1 frag. nansa; 11 frags. informes.

* Àmfora romana. 1 frag. de nansa d'àmfora Itàlica;

23 frags. àmfora de pasta laietana; 2 frags. informes àmfora africana.

* Ceràmica grisa Alt-Medieval: 11 frags. vores d'olles; 44 frags. informes.

Altres materials:

* Tègula, ímbrex, bipedals i *dolia*.

* 3 frags. d'*opus signinum*.

* 2 frags. pedra de molí de lava.

* 1 frag. escòria de ferro.

* 1 frag. de vora de vidre, alt-medieval.

Sector 2:

Ceràmica fina:

* Campaniana B: 1 frag. informe.

* 1 frag. vora de pàtera imitació de T.S. Clara D.

Ceràmica comuna:

- * Comuna ibèrica: 1 frag. vora; 1 frag. nansa; 57 frags. informes.
- * Comuna romana: 2 frabs. vores; 11 frags. informes de ceràmica romana grollera (producció ibèrica tardana?); 68 frags. informes.
- * Parets Fines: 1 frag. de vora.
- * 1 frag. vora de morter.
- * Àmfora ibèrica: 1 frag. vora; 1 frag. nansa; 2 frags. informes.
- * Àmfora romana: 1 frag. informe àmfora Itàlica; 23 frags. àmfora de pasta laietana; 10 frags. informes àmfora africana.
- * Ceràmica grisa Alt-Medieval: 4 frags. vores d'olles; 1 frag. fons; 27 frags. informes.

Altres materials:

- * Tègula, ímbrex, bípedal i *dolia*.
- * Fragments d'*opus signinum*.
- * 1 frag. aplacat de marbre blanc, possiblement d'origen grec.
- * 7 frags. escòria.

Sector 3:Ceràmica comuna:

- * Comuna ibèrica: 1 frag. informe.
- * Àmfora ibèrica: 1 frag. de vora; 1 frag. informe.
- * Àmfora romana: 4 frags. àmfora laietana.
- * Ceràmica grisa Alt-Medieval: 87 frags. vores d'olles; 4 frags. fons; 39 frags. informes.
- * Ceràmica Alt-Medieval: 3 frags. agafadors; 1 frag. vora de cassola amb agafador; 3 frags. vora d'olla amb nanses.

Altres materials:

- * Tègula, ímbrex i *dolia*.

FASES-CRONOLOGIA: Segons PREVOSTI-CLARIANA (1990 p. 26) l'origen de l'establiment, amb presència d'àmfora Itàlica, ceràmica ibèrica comuna i àmfora laietana porta a una cronologia de s. I a.C., si més no. A aquest conjunt caldria afegir-hi també el fragment de Campaniana B, informe, sorgit al sector 2, que pot ajudar a concretar un horitzó possiblement de la meitat de s. I a.C.

La pervivència de l'assentament en època Alt-Medieval sembla ben clara, i és un fenomen molt mal conegut a la comarca. D'aquest moment Alt-Medieval cal datar possiblement la sitja apareguda.

ACTUACIONS REALITZADES: Excavació de la S.A.M.M.

BIBLIOGRAFIA: BURJACHS ET ALII 1987, PREVOSTI-CLARIANA 1990.

OBSERVACIONS: Es tracta d'una excavació antiga de la S.A.M.M. on es conserven els planols de l'excavació

i els materials del jaciment, que ha estat reestudiats recentment.

VALORACIO: Ens trobem davant d'unes restes molt interessants, que documenten una llarga pervivència d'ocupació. Pel que fa al moment inicial, i tot i que el material ha aparegut, de nou, en contextes arqueològics més recents (si bé es tracta d'excavacions de salvament realitzades per aficionats) cal dir que hi retrobem un típic conjunt de materials (Campaniana B, àmfora Itàlica, comuna ibèrica i àmfora ibèrica) de la meitat de s. I a.C., un conjunt ben significatiu. Les estructures conegudes, un *Iacus*, una resta de mur i una sitja, podrien ser d'època més avançada (la sitja sembla ja clarament Alt-Medieval). De qualsevol manera, les restes conegudes parlen més aviat d'un nucli bastant funcional, amb un petit *Iacus* en *signinum* amb depressió central característic de produccions vinícoles.

Cal també destacar la proximitat d'aquestes estructures a la zona de Vista Alegre, zona rica en troballes d'època ibèrica final i romana.

NO ORDRE: 14.25

NOM JACIMENT: Figuera Major / Vil.la de Figuera Major.

MUNICIPI: Mataró (Mapa nº 7).

SITUACIO: Sobre el Camí dels Contrabandistes, al costat del Torrent de Figuera Major i sobre l'inici del Torrent d'En Pregària. Sota l'actual urbanització "les Sureres". 215 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: M. Ribas cita en aquest punt 2 jaciments, un d'ibèric i un de romà (RIBAS 1952 nº 49 i 96)), si bé en elaborar-se la Carta arqueològica s'ha confirmat que es tracta d'un únic jaciment (BURJACHS ET ALII 1987).

- De l'ibèric M. Ribas ens diu que estava situat més amunt del nou edifici del Sr. M. Soler, i que hi havia restes d'habitacions ibèriques (RIBAS 1952 p. 49, nº 96). Sembla que aquest punt ha estat localitzat en el curs d'elaboració de la Carta Arqueològica, ja que en aquest lloc actualment apareixen materials ceràmics en superfície. Es veuen també restes constructives de les quals no es possible saber la cronologia. Hi ha restes d'un mur que rodeja part de la zona més elevada per l'Oest, molt desfet (1-2 filades). Es d'una longitud llarga. No hi ha materials moderns i és aquí on s'han recollit abundants fragments de tègules i àmfores, amb algun fragment de Greco-Itàlica identificada. Hi

ha una altra estructura propera més conservada que té també en la seva construcció algun material romà -podria tractar-se potser d'un mur de tècnica constructiva ibèrica tardana (tipus Can Balençó), que reaprofitava material com tègula i àmfora en el parament- (BURJACHS ET ALII 1987).

- Del jaciment romà en coneixem diverses estructures:

* M. Ribas dibuixà part de la planta del jaciment (fig. 45.1), on apareixen part de quatre habitacions i un dipòsit (amb bordó, tècnica de la mitja canya). Les parets van en direcció N.O.-S.E.. M. Ribas en descriure aquestes restes ens diu que en una de les habitacions, d'aparell bastant barroer, va apareixer un paviment d'*opus signinum*, i una altra habitació tenia el sol compost únicament per sauló aplanat, conservant en un costat un replà d'uns 10 cm. més alt, amb dos forats d'escassa fondària (PREVOSTI 1981a p. 458, RIBAS 1982).

* També M. Ribas fa referència a la troballa a l'indret d'un forn de planta circular, amb restes de fabricació de vidre (RIBAS 1982). Al seu entorn s'hi va trobar restes de gresols amb vidre fos enganxat, escòria de vidre i pasta de vidre mig fos, junt amb ceràmica cremada o inutilitzada per estar mal cuïta (PREVOSTI 1981a p. 458).

* Prop d'aquí va apareixer una cova, amb quatre tombes de tègula al seu voltant (PREVOSTI 1981a p. 458).

DESCRIPCIO MATERIALS: Coneixem els materials només a través de M. Ribas i les seves diverses publicacions i estudis (PREVOSTI 1981a p. 459-60):

Ceràmica fina:

* Campaniana B: 1 frag. de vora F. Lamb. 8; 1 frag. vora F. Lamb. 1; 1 frag. base Campaniana amb cercle incís i amb un grafit, probablement ibèric (fig. 45.2) (aquests dos darrers, publicats a RIBAS 1982 p. 20 i 28).

* T.S. Sud-Gal·lica (2 frags.).

Ceràmica comuna:

* Ceràmica a mà: M. Ribas descriu algunes peces fabricades a torn, i d'altres grolleres fabricades a mà (RIBAS 1982).

* Parets Fines: 1 fons d'un vaset, possible forma Mayet I, II, III o IV.

* Vidrada verda: 1 frag. forma Lopez II.

* Comuna romana: documentades les formes V. 41, V. 44. i altres (RIBAS 1982 p.47).

* Àmfora romana: documentades les formes Dressel 1, Pascual 1 i possible Dr. 2/4 (RIBAS 1982 p.49); una de les quals amb la marca "PI".

Altres materials:

* 1 vaset de vidre, amb estries en relleu (s. I-II d.C.).

* Restes de *dolia*, tègules i imbrex.

* 1 *pondus*.

* Fragment de mosaic amb tesselles de marbre blanc.

* Fragment de columna de granit, empotrada dins la terra, fent de fita de límit de propietat.

* Motllura desgastada de la cornissa de la vil·la.

* Monedes romanes del s. III i IV.

Aquests són els materials descrits per M. Ribas. En els seus dibuixos, però, s'hi veuen més materials: àmfora ibèrica Dressel 1 i ceràmica comuna ibèrica (RIBAS 1982 p. 47 i 49, figs. 16-17).

A l'indret, a més, s'han realitzat altres troballes. Com ja hem vist, en aquest lloc s'havien ja trobat ceràmiques ibèriques, i recentment s'hi han trobat abundants fragments de tègules i d'àmfora, i s'hi ha recollit algun fragment d'àmfora Greco-Itàlica (BURJACHS ET ALII 1987).

FASES-CRONOLOGIA: Les indicacions de M. Ribas testimonien un nucli fundat entorn els inicis del s. I a.C. (Campaniana B, Dressel 1), però les troballes recents superficials fan pensar en un origen anterior, potser dins el s. II a.C. (àmfora Greco-Itàlica, però ja amb presència de tègula), si bé en un punt lleugerament separat.

La pervivència Alt-Imperial del jaciment, i potser més enllà, sembla clara.

ACTUACIONS REALITZADES: Estudis de M. Ribas. Prospeccions superficials recents (1987).

BIBLIOGRAFIA: S.A.M.M. 1977b n° 57, PREVOSTI 1981a, RIBAS 1982, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: Com ja hem dit abans, actualment apareixen materials ceràmics en superfície i s'hi veuen també restes constructives (un mur que rodeja part de la zona més elevada per l'Oest, molt desfet, d'una o dues filades, i un mur amb materials romans). Es d'una longitud llarga. No hi ha materials moderns i és aquí on s'han recollit abundants fragments de tègules i àmfores, amb algun fragment de Greco-Itàlica identificada (BURJACHS ET ALII 1987). Tot i que no és segur que es tracti de dos nuclis diferenciats, com M. Ribas descriu, és possible que així sigui. De qualsevol manera, aquests dos nuclis estarien situats ben a prop, el que podria indicar una continuïtat d'ocupació de l'indret, des d'època ibèrica final fins època romana avançada, potser amb un petit desplaçament molt localitzat.

- El grafit aparegut en la ceràmica Campaniana, publicat per Ribas (RIBAS 1982 p.28) (fig. 45.2), és paral·lelitzable a alguns grafitos de filiació clarament ibèrica aparegut en altres indrets (per exemple Osseja 2, CAMPAJO-UNTERMANN 1991 p. 72, signe "N").